

Den næste sag på dagsordenen var:

3) *Forespørgsel nr. 24:*

Forespørgsel til arbejdsministeren:

»Hvilke oplysninger kan ministeren give om regeringens planer om yderligere nedskæringer for de arbejdsledige?«

Af Kaj Poulsen (S) og Lilli Gyldenkilde (SF).

(Forespørgslen anmeldt 28/1 86. Fremme af forespørgslen vedtaget 31/1 86).

Begrundelse

Jytte Andersen (S):

På forespørgernes vegne vil jeg gerne byde den nye arbejdsminister velkommen tilbage til det politiske arbejde. Vi tager regeringens valg af ny arbejdsminister som et udtryk for, at regeringen har indset, at arbejdsmarkedspolitikken ligger i grus, og vi har en forhåbning om, at den nye minister er modtagelig for sund fornuft og gode ideer. Vi vil sørge for, at regeringens politik, i det omfang den såvel rammer den enkelte lønmodtager eller efterlønsmodtager som undergraver et velfungerende arbejdsmarked, vil møde sej og indædt modstand her i tinget. Men velkommen til arbejdet. Vi håber på et godt samarbejde.

Et moderne samfund vurderes bl.a. på, hvor meget det sikrer de grupper, der er ringe stillet i samfundet, herunder de arbejdsløse. Regeringen har gennem tre år med sin arbejdsmarkedspolitik vist, at den ikke føler et socialt ansvar over for denne samfundsgruppe. Den ene forringelse er fulgt efter den anden. Siden 1982 har dagpengene været fastfrosset, regeringen besluttede en udvidet brug af dimittendsatsen, A-kasserne er pålagt administrative stramninger, som betyder større tilbageholdenhed med hensyn til udbetalinger, rådighedsbegrebet er strammet gevaldigt op, og sommerens ændringer i jobtilbudsloven var det foreløbige højdepunkt i en umenneskelig arbejdsmarkedspolitik.

Oven i de økonomiske forringelser følger så de menneskelige ydmygelser, mistænkeliggørelsen, påstandene om, at der mangler kvalificeret arbejdskraft, påstandene om, at de arbejdsløse alligevel ikke gider bestille noget, når det kommer til stykket, at de ikke gider

flytte derhen, hvor arbejdet er – og mere af samme skuffe.

230.000 arbejdsledige holdes uden for et arbejdsmæssigt fællesskab, et uanstændigt spild af både menneskelige og økonomiske ressourcer. Over en fjerdedel af arbejdsløsheden bæres af de unge, som måske aldrig vil få fodfæste på arbejdsmarkedet eller i samfundslivet. Hvad gør regeringen? Ikke tilstrækkeligt.

Ca. 135.000 kvinder er ledige og presses langsomt, men helt systematisk ud af arbejdsmarkedet over i det sociale system eller helt over i den mandlige forsørgeres varetægt. Ligestillingen har lidt et kolossalt nederlag de sidste tre år. Hvad gør regeringen? Glæder sig måske endda lidt i det stille over, at de gode gamle dage, hvor kvinder var derhjemme, kommer tilbage. Men regeringen helmer tilsyneladende ikke i sit ønske om at forringe hverdagen for næsten en kvart million arbejdsledige.

Nye indgreb venter forude: A-kassereform eller dagpengereform, afskaffelse af supplerende dagpenge, måske harmonisering af dagpengesatser m.v. Folketinget må have disse planer på bordet. Regeringen skylder de arbejdsledige at komme ud af busken, og den nye arbejdsminister har muligheden for ved denne debat at løfte sløret for de konkrete planer og give os håb om en positiv vending i arbejdsmarkedspolitikken.

Besvarelse

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Jeg vil da gerne starte med at sige tak til fru Jytte Andersen for den pæne modtagelse. Jeg bliver dog nødt til at indlede med en korrektion. Fru Jytte Andersen kan ikke tage det, at der er blevet skiftet minister, som udtryk for, at regeringen mener, at arbejdsmarkedspolitikken ligger i grus. Det er overhovedet ikke tilfældet, så den del af det vil jeg stille og roligt springe over og meget hellere sige ja til, at næværende arbejdsminister har tænkt sig at forsøge at være modtagelig for sund fornuft og for gode ideer, men forbeholder sig retten til selv at vurdere, hvad der er sund fornuft og gode ideer; det er ikke nødvendigvis altid sammenfaldende med socialdemokratiske opfattelser. Men hvis socialdemokratiet vil lægge op til et samarbejde om arbejdsmarkedspolitikken, vil jeg da ger-

[Arbejdsministeren]

ne sige, at det er et sådant samarbejde, jeg allerhelst ser. Jeg håber på et bredt samarbejde i folketinget vedrørende arbejdsmarkedspolitikken, og jeg håber på et samarbejde med de faglige organisationer repræsenterende begge sider af de traditionelle forhandlingsgrupper, som vi beskæftiger os med på arbejdsmarkedsområdet.

Mit udgangspunkt vil altså være lyst til samarbejde, vilje til samarbejde, men i respekt for, at der somme tider kan være modstridende synspunkter.

Som konsekvens af denne holdning vil jeg afholde mig fra at kommentere de lidt mere negative formuleringer i selve forespørgseltæksten og i begrundelsen for forespørgslen. Min tone vil være den positive, idet det eneste, vi for alvor ønsker at nedskære, er antallet af arbejdsløse, ellers har vi ikke nogen ønsker om nedskæringer. Regeringens planer for de arbejdsledige og regeringens politik til bekæmpelse af arbejdsløsheden kan ikke behandles snævert som et spørgsmål alene om arbejdsløshedsforsikring og dagpenge. Regeringens økonomiske genopretningspolitik siden 1982 har haft og har stadig væk som et af sine vigtigste mål at øge beskæftigelsen og nedbringe arbejdsløsheden. Som bekendt er der ikke mindst i den senere tid skabt mærkbare positive resultater på disse områder.

Selv om arbejdsløsheden efter regeringens opfattelse først og fremmest skal formindskes gennem vækst og fremgang i den private sektor og herunder navnlig i de brancher, der konkurrerer med udlandet, således at de arbejdsløse kan placere sig i rigtige job på det ordinære arbejdsmarked, har regeringen ikke desto mindre fastholdt de mest værdifulde elementer inden for de særlige beskæftigelsesforanstaltninger. Det gælder den beskæftigelseslovgivning, som blev vedtaget sidst i folketingssamlingen 1984-85, og som for arbejdsministeriets vedkommende består i loven om beskæftigelsesmuligheder for unge og udbygning af arbejdstilbudsloven med tilbuddene om uddannelsesydelse og iværksættedydelse.

Denne lovgivning er siden udmøntet i en nærmere tilrettelæggelse af de enkelte ordninger vedrørende beskæftigelsesprojekter, løntilskud, uddannelsesydelse og iværksættedydelse.

Også den nye lov om arbejdsmarkedsuddannelser fra 1985, der træder i kraft 1. juli i

år, er for tiden under udbygning med nærmere regler, der kan give loven et praktisk indhold.

Alle disse initiativer sigter mod at give forbedrede uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder, ikke mindst for de arbejdsledige, der har størst vanskeligheder med at finde en plads på det ordinære arbejdsmarked. Arbejdsformidlingens service over for de arbejdssøgende er forbedret og vil fortsat blive styrket. Regeringen har her med tilfredshed kunnet konstatere, at arbejdsformidlingens betjening af både de arbejdssøgende og virksomhederne bedømmes stadig mere positivt.

Arbejdet i regeringens flaskehalsudvalg er for nylig afsluttet med en redegørelse til folketinget. Initiativerne til imødegåelse af flaskehalsproblemer på arbejdsmarkedet vil umiddelbart og direkte være til gavn for de arbejdsløse, idet formålet med initiativerne netop er at skabe en bedre tilpasning mellem de arbejdsløses kvalifikationer og den arbejdskraft, som virksomhederne efterspørger.

Idet jeg i øvrigt kan henvise til redegørelsen fra regeringens flaskehalsudvalg, kan jeg her kort nævne nogle af de konkrete initiativer på arbejdsministeriets område, som nævnes i redegørelsen.

Det drejer sig om forstærket overvågning af udviklingen på arbejdsmarkedet, så mulighederne for at forudsige de fremtidige ubalancer på arbejdsmarkedet forbedres. Det drejer sig om øget information til arbejdstagere og virksomheder om beskæftigelsesmuligheder og om muligheder for at afhjælpe problemer med mangel på arbejdskraft. Det drejer sig om udvidelse af EDB-formidling og -registrering af oplysninger om arbejdssøgende og arbejdskraftbehov til hele landet, om en styrkelse af prognose- og analysevirksomheden på lokalt og regionalt niveau om arbejdskraftbehov og flaskehalsproblemer, om en forstærket koordination af vejledningsindsatsen fra arbejdsformidling, erhvervsskoler og andre uddannelsesinstitutioner samt kommuner og amtskommuner og om forsøg med henblik på eventuelle forbedringer af den nuværende ordning med mobilitetsfremmende ydelser og udvidet aktivitet i arbejdsmarkedsuddannelserne på felter med akut mangel på arbejdskraft.

Ud over hele denne række er det besluttet at styrke de samlede bestræbelser for at påvirke kvindernes erhvervs- og uddannelses-

[Arbejdsministeren]

valg. På arbejdsløshedsforsikringsområdet arbejder Bonnerupudvalget som bekendt med en forbedring og en forenkling af reglerne for udbetaling af supplerende arbejdsløshedsdagpenge. Bonnerupudvalget ser endvidere på, hvilke yderligere initiativer der kan tages for at begrænse fejludbetalingerne af dagpenge og efterløn.

Bonnerupudvalget har som bekendt endelig fået til opgave at komme med forslag til et forbedret finansieringssystem for arbejdsløshedsforsikringen med henblik på, at der bliver en bedre mulighed for styring af de offentlige udgifter til arbejdsløshedsforsikringen, og at forsikringsprincippet styrkes. Jeg vil i denne forbindelse gerne understrege – og med så store bogstaver, som det overhovedet kan lade sig gøre – at det ikke er formålet med en finansieringsreform at opnå besparelser på statens nuværende udgifter til arbejdsløshedsforsikringen.

Bonnerupudvalget afgiver betænkning med forslag til ændrede regler for udbetaling af supplerende dagpenge og regler til forenkling af arbejdsløshedsforsikringen omkring 1. april i år. Betænkningen om et forbedret finansieringssystem forventes at foreligge i løbet af efteråret. Udvalget skal have ro til at færdiggøre sit arbejde, og jeg kan derfor naturligvis ikke på nuværende tidspunkt kommentere udvalgets arbejde.

Som min forgænger har oplyst folketinget om, vil regeringen, når udvalgets forslag til et forbedret finansieringssystem foreligger, tage stilling til, hvorledes den finder at fremtidige reguleringer af dagpenge- og efterløns-satserne skal ske. Jeg kan derfor heller ikke på nuværende tidspunkt kommentere reguleringsspørgsmålet.

Et af de store problemer inden for arbejdsløshedsforsikringssystemet er det komplicerede og uoverskuelige regelsæt. Arbejdet med forenkling og forbedring af reglerne er en omfattende proces, som der lægges meget vægt på i arbejdsministeriet. Det forslag, som folketinget for tiden behandler om ændrede regler for ret til dagpenge under uddannelse, er et af resultaterne af dette arbejde.

Sideløbende med arbejdet i Bonnerupudvalget er der i direktoratet for arbejdsløshedsforsikringen igangsat et arbejde med en yderligere forenkling af de mere detaljerede regler.

Direktoratets regelforenklingsarbejde sker bl.a. i samarbejde med Arbejdsløhedskasserens Samvirke. Målsætningen med regelsaneringsarbejdet er, at der sker en lettelse af arbejdsløhedskasserens administration, og at reglerne bliver lette at overskue og forstå for medlemmerne.

Første etape forventes afsluttet i sommer med en forenkling af reglerne på centrale områder, bl.a. rådighedsreglerne og reglerne for dagpenge til selvstændige.

Jeg skal endelig pege på de bestræbelser, der er gjort for at afvikle sagspuklerne og nedbringe sagsbehandlingstiden for klagesager i direktoratet for arbejdsløshedsforsikringen og ankenævnet for arbejdsløshedsforsikringen. Såvel direktoratet som ankenævnet er personalemæssigt blevet styrket som led i disse bestræbelser, og samtidig er der begge steder sket omlægninger for at effektivisere sagsbehandlingen.

I direktoratet er man nu nede på den tilsigtede sagsbehandlingstid på fire måneder. Bestræbelserne i ankenævnet, hvor den personalemæssige styrkelse er sket fra 1. januar 1986, går ud på at nedbringe sagsbehandlingstiden fra de nuværende 12 måneder til 5-6 måneder omkring 1. januar 1987, og det skulle være muligt at forkorte sagsbehandlingstiden yderligere i løbet af foråret 1987.

Samtidig hermed er der i arbejdsministeriet overvejelser om en reform af arbejdsløshedsforsikringssystemets klageregler. Der har således været nedsat et embedsmandsudvalg, der i efteråret 1985 afgav en rapport med forskellige modeller for, hvordan der kan ske ændring af ankereglerne. Til brug for de videre overvejelser har ministeriet indhentet udtalelser over rapporten fra forskellige instanser, og der vil på den baggrund blive udarbejdet et lovforslag, som agtes fremsat for folketinget i den kommende folketings-samling.

Disse forskellige initiativer betyder, at der nu kan ydes en bedre service over for de ledige på dette område, som forståeligt nok tidligere har medført frustration og usikkerhed over for den lange ventetid.

Der er således i arbejdsministeriet mange aktiviteter i gang, der berører de arbejdsledige, men som jeg indledningsvis gjorde opmærksom på, er sigtet hermed ikke at forringe forholdene for de arbejdsledige. Aktiviteterne er et led i regeringens samlede indsats

[Arbejdsministeren]

for at øge beskæftigelsen, for at bekæmpe arbejdsløsheden og for at forbedre arbejdsløshedsforsikringsystemet.

Forhandling

Jytte Andersen (S):

Jeg vil gerne takke for ministerens bebudelse af, at han har lyst og vilje til samarbejde, og at han vil være modtagelig for gode ideer. Det er klart, at de mere politiske, ideologiske, forskelle kan vi ikke udviske ved en ny regering, men tak for bebudelsen af lysten til at lytte!

Der var imidlertid mildest talt ikke ret mange nye toner i det, som ministeren her forelagde for folketinget, i forhold til den enkelte lediges dagligdag, og det er faktisk det, som forespørgslen for os først og fremmest går ud på.

Når man er arbejdsløs i Danmark, er man fattig. Fattigdom er at være frataget muligheden for at vælge. Fattigdommen opstår, når de materielle muligheder bliver mere og mere indsnævret og man fratages handlemuligheder og en rimelig tilværelse. Dette er sket i stigende omfang for alle arbejdsløse i denne regerings tid og vel at mærke sådan, at de arbejdsløse mere og mere er blevet et egentligt proletariat, som adskiller sig fra andre samfundsrupper.

Faldet i de arbejdsløses økonomiske muligheder har betydet, at mange familier allerede i dag indretter sig på at leve under klart ringere vilkår end dem, vi normalt synes er rimelige i vores samfund, og det går ud over børnene, det går ud over familierne, det ødelægger erhvervsevnen for familiernes forsørgere, og det rammer især tre grupper hårdt. For de arbejdsløse enlige forsørgere er situationen ganske alvorlig. Kvinderne, hvis generelle arbejdsløshed er svagt stigende i forhold til 1982, mens langtidsledigheden har været kraftigt stigende, er også en udsat gruppe. De langtidsledige er ofrene for regeringens ændringer i arbejdstilbudsloven; de langtidslediges muligheder for at bevare fodfæstet på arbejdsmarkedet forværres, fordi uddannelsesordningen ikke fungerer hensigtsmæssigt. Uddannelsesmuligheder eksisterer ikke, eller hvis de gør, svarer de mange gange ikke til de lediges behov, og besparelserne alene på specialarbejderskolerne har betydet en aktivi-

tedsnedgang på omkring 21 pct. Det er nok noget af forklaringen.

De langtidslediges muligheder for beskæftigelse forringes dag for dag, bl.a. fordi deres erhvervs kvalifikationer forældes. Arbejdstilbudsloven er mildest talt ikke en succes. En tidligere konservativ ordførers ord synger i hvert fald i mine ører. Han sagde: der skal være forskel på folk; vi skal have alt det ligemageri væk, det socialdemokratiske ligemageri. Det var ikke den politiske ordfører ved navn Henning Dyremose, men det var såmænd vores nuværende finansminister og tidligere socialminister. Det var den borgerlige ideologi i renkultur, der kom til udtryk dengang, og den er blevet realiseret på 3 år: de, der har, skal mere gives, og de riges overforbrug skal finansieres af forringede levevilkår for andre.

Regeringens svar på disse problemer er, at beskæftigelsen er stigende, og at ledighedstallet ikke dækker over den faktiske ledighed.

Vi husker alle hr. Fogh Rasmussens påstand om, at ledigheden ikke eksisterede. Den blev bagatelliseret til 90.000, der egentlig burde høre til i det sociale system. Regeringens svar er så, at nu skal dagpengene reguleres med 2 pct., men i øvrigt bruges der forbavsende megen energi på at lægge røgslør over de egentlige problemer gennem en paradoksproblemdiskussion, som faktisk er baseret på udokumenterede påstande om, at der står mange, mange arbejdspladser tomme.

Det er en kendsgerning for alle, det har den nye arbejdsminister naturligvis ret i, at der i de seneste år er sket en stærk stigning i beskæftigelsen, og det er godt, det hilser vi velkommen. Men det er også en kendsgerning, at ledigheden fortsat er uacceptabelt høj. Ifølge Danmarks Statistik for december 1985 var den gennemsnitlige ledighed ca. 230.000 personer, men mange flere er jo berørt. I 1984 var 750.000 eller næsten 30 pct. af hele arbejdsstyrken ramt af arbejdsløshed, og den stigende beskæftigelse er alene kommet mændene til gode. I december 1985 var 92.000 mænd ledige, et fald over en 3-årig periode på 36 pct., og det er godt, det er flot, og det hilser socialdemokratiet velkommen.

På samme tidspunkt var der 135.000 kvinder ledige, det er en stigning i samme periode på 1½ pct., og de perspektiver, der tegner

[Jytte Andersen]

sig for ledigheden her, er betænkelige og dystre.

Næsten dobbelt så mange unge kvinder som unge mænd var ledige i december måned, og for socialdemokratiet er det naturligvis en uacceptabel udvikling. Det er ikke nok, som regeringen gør, at sige, at kvinder bare skal vælge andre fag. Kvindearbejdsløsheden er ikke alene et spørgsmål om, at alle kvinder skal gå med på teknikerbølgen. Den skyldes i lige så høj grad – eller måske i højere grad – regeringens massive nedskæringspolitik i den offentlige sektor, hvor halvdelen af den kvindelige arbejdskraft er placeret.

Også blandt de langtidsledige er der flest kvinder, og langtidsledigheden bider sig desværre hårdere og hårdere fast. I 1979 var 15 pct. arbejdsløse i mere end ½ år. I 1984, altså fem år efter, var der 31 pct. arbejdsløse i mere end ½ år. I personer svarer det til 90.000 i 1979 og 230.000 i 1984. Disse mange ulykkelige mennesker har så fra tid til anden skullet lægge øre til påstande om, at virksomhederne mangler arbejdskraft.

Jeg vil anbefale regeringens nye arbejdsminister at læse KAD og SiDs rapport »Fup eller fakta om paradoksproblemet«. Den er spændende. Den afslører med pinlig præcision regeringens motiver: den ubegrundede mistænkliggørelse af de ledige, ønsket om at fastholde en stram lønpolitik, arbejdsgivernes opskruning af erhvervs kvalifikationskravene, den emsige kontrollen af de ledige, rådighedsbegrebet, der strammer til dag for dag, og arbejdsgivernes misbrug af det offentlige system, bl.a. på arbejdsmarkedsuddannelsesområdet. Rapporten er en afsløring af et arbejdsmarked, hvor den ene part, arbejdsgiveren, er den stærke, og hvor hensynet til den ledige er meget beskedent. Arbejdsgiverne har ingen forpligtelser over for den ledige eller det offentlige. Hvornår har vi hørt regeringen forarges over arbejdsgivernes misbrug af dagpengesystemet, som det f.eks. er beskrevet i det sidste nummer af Samfundsøkonomen i Paul Brüniche-Olsens artikel »Arbejdsgivernes dagpengemisbrug«, som siger, at arbejdsgiverne misbruger dagpengesystemet med 3 mia kr.? Jeg håber, at rapporten kan være inspiration for den nye arbejdsminister. Den er i hvert fald lærerig læsning for mange.

Men de økonomiske vilkår, regeringen byder de ledige, er de værste. Dagpengene

har nu været uændrede siden oktober 1982, en forringelse på ca. 16 pct. Tager man udgangspunkt i dagpengeniveauet i oktober 1982 og indregner regeringens planlagte fastholdelse af niveauet frem til 1987 med de planlagte reguleringer, vil det svare til en forringelse på 25 pct. Er regeringen klar over, at vi nærmer os 100.000 efterlønsmodtagere, hvis økonomiske muligheder vil blive beskåret samtidig?

Og hvad kommer regeringen så med nu? 2 pct., 48 kr. om ugen, 7 kr. om dagen! For efterlønsmodtagerne på 70 pct.-satsen betyder det 4,50 kr. om dagen. Det er, hvad regeringen mener at kunne afse til den enkelte arbejdsløse og efterlønsmodtager, et beløb, der på ingen måde står i forhold til prisstigningerne. De planlagte forhøjelser er meget langt fra de lønforhøjelser, der tildeles andre i dette samfund: direktører, topfunktionærer og selvstændige; de får meget mere.

Det er en hån. Regeringen må frem med planerne nu, ud af busken. Hvad vil regeringen gøre for de unge? I stedet for at arbejde på højtryk med nye økonomiske stramninger, der rammer almindelige menneskers hverdag, burde regeringen fremlægge forslag til løsning af vor tids alvorligste samfundsproblem: arbejdsløsheden.

Socialdemokratiet vil en anden vej: social genopretning, forhøjelse af dagpengesatsen her og nu, flere økonomiske ressourcer til arbejdsmarkeds- og EFG-uddannelserne, flere bevillinger til uddannelsesinitiativer for de arbejdsløse, en ungdomsgaranti eller som minimum en fastholdelse af kommunernes forpligtelse til at afsætte mindstebeløb til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden også i finansåret 1987 og betalt frihed til uddannelse. De ledige og efterlønsmodtagerne skal have en håndsrekning her og nu. Jeg skal derfor på S' og SFs vegne fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget konstaterer, at de arbejdsløse og efterlønsmodtagernes forhold er blevet alvorligt forringet de sidste tre år.

Derfor opfordrer tinget regeringen til at fremsætte forslag om at forhøje satsen for efterløn og dagpenge med 10 pct. i 1986.

Folketinget går derefter over til næste sag på dagsordenen.«

Første næstformand (Knud Østergaard):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår i forhandlingen.

Bo Kristensen (KF):

Jeg vil gerne have lov til indledningsvis at ønske arbejdsministeren til lykke med ud nævnelser og håber, at den linje, der har været lagt i arbejdsministeriets regie politisk, kan videreføres på den måde, som ministeren også bekræftede i sit første indlæg.

En af de væsentlige faktorer for, at det kan lykkes i Danmark at få løst de lediges problemer, er at få sat større skub i hele den erhvervsaktive sektor. Det er det, man har lagt op til fra regeringens side i genopretningspolitikken, og vi har været særdeles tilfredse med den linje, der har været ført.

Det er egentlig fantastisk, at vi gang på gang har mødt en opposition her i folketinget, som har fortalt om vores initiativer, at nu kostede det 20.000 flere arbejdsløse, nu kostede det 30.000 flere arbejdsløse. Hvad er der sket i de tre år, hvor vi har haft den konservative statsminister siddende i stolen? Det stik modsatte. Vi har fået 100.000 flere i arbejde. Vi har fået beskæftigelsen i gang. Vi har fået den erhvervsorienteret, således at der nu er større og større chancer for de ledige for at vende tilbage til et realistisk og aktivt job. Det var også det, der var målet med genopretningspolitikken.

Den dommedagstale, som blev holdt af oppositionen, er altså en linje, som fortsætter; den har vi hørt i tre år. Der var intet nyt under solen. Der var heller ikke noget nyt med hensyn til initiativer, som ikke lignede det, den tidligere regering lavede, nemlig hver gang beskæftigelsestallet faldt, lavede man flere offentlige aktiviteter og beskæftigelsesplaner, som i den grad udhulede arbejdsmarkedet og i den grad bevirkede, at det i virkeligheden var det offentlige, som blev en stadig større arbejdsgiver, også for de ledige. Det var vores situation, og det var den, vi overtog i 1982, og det har på en lang række punkter vist sig, at det var muligt at bringe en helt ny situation frem, også for de ledige.

Fra fru Jytte Andersen har vi hørt, at en af de væsentlige faktorer var, at deres løn var faldet med 16 pct., fordi det stod stille.

Ja, det er statistisk set rigtigt nok, når vi ser på lønnen. Men der er en lang række andre faktorer, som betyder noget, når man har fået sin løn. Det er nemlig: hvad koster det mig at leve? Hvad koster det mig at betale de lån, jeg har? Hvad betyder det for min egen udvikling? Det er bestemt nogle faktorer, som har stor betydning for den ledige. Vi har bl.a. en inflation, som er den laveste, hvor vi jo alle ved, at den dyrtidsregulering, der var for de ledige, var udhulet, fordi inflationen var oppe på 10-12 pct.

Det var også en situation, hvor vi havde et renteniveau på 22 pct., som også var en byrde for de ledige og dermed i virkeligheden betød en udhuling af den løn, som blev givet af den daværende regering.

Alt i alt må vi sige, at når vi taler om de økonomiske faktorer, som skal være med til at skaffe en bedre situation for de ledige, så er det vigtigste, at der er kommet gang i erhvervslivet, og at der dag for dag er et stigende antal annoncer om job i den private sektor. Det er vi meget tilfredse med, og vi håber, at de initiativer, regeringen vil komme med inden for de nærmeste måneder, på nøjagtig samme måde vil lægge op til en ekspansion af den private sektor, så vi kan få beskæftigelsen til at stige.

Det er også af en vis betydning, når der er stillet en sådan forespørgsel, at se på, hvordan regeringen har grebet nogle af de problemer an, der har været både i slutningen af 1970'erne og i begyndelsen af 1980'erne. Det er naturligt at se på, hvordan det er gået de unge, som var bragt i en mere og mere håbløs situation med færre og færre muligheder for at få en uddannelsesplads. Det er tilfredsstillende at se, at både undervisningsministeren og arbejdsministeren i den periode har bidraget til at skaffe flere og flere uddannelsespladser, hvilket har gjort, at de unge kan komme igennem og komme i uddannelsespladser, som giver et realistisk grundlag for at komme ud i dansk erhvervsliv.

Det har altså været en af de ting, vi har prioriteret højt. Og der er pladser. Det er egentlig fantastisk gang på gang at høre her fra talerstolen, at det kniber med pladserne, når vi ved, at vi område for område har dækning for dem, der ønsker at gennemføre en erhvervsuddannelse.

Vi har også været igennem en folketings-samling sidste år, hvor vi oplevede en oppo-

[Bo Kristensen]

sition, som satte hælene i over for at gennemføre forslag om uddannelsesstilbud, fordi man i oppositionen sagde, at der ikke er uddannelsespladser nok, at de ledige vil komme til at stå bagest i køen, og at der ingen chancer er for de ledige for at gennemføre en uddannelse.

Hvad er tilfældet? Ja, af de 9.000, som fik tilbud om uddannelse i 1986 – jeg ved godt, at den socialdemokratiske ordfører på det tidspunkt sagde, at det ville være 30.000, der skulle have et uddannelsesstilbud, men det drejer sig altså om 9.000 – er der 800, som har taget imod et sådant tilbud. Jeg anser det virkelig for et problem, at der er så få, der ønsker at modtage det uddannelsesstilbud, der lægges op til.

Regeringen har sagt gang på gang, og vi er enige med regeringen, at alle de, der har ønske derom, skal placeres og have chancen for at skifte branche. Derfor vil vi gøre alt, og det konservative folkeparti vil stå bag regeringens ønske om at få det til at gå længere ud i græsrodderne, så flere ledige får lyst til at gennemføre en efteruddannelse og en omskoling, så vi får mulighed for at få dem i beskæftigelse i de erhverv, hvor der er muligheder, for de er der jo.

Som fru Jytte Andersen rigtigt nævnte det i sit indlæg, er et af de større problemer kvinderne på arbejdsmarkedet. Jeg synes egentlig, at regeringen er kommet meget heldigt fra her for nogle måneder siden at gennemføre et lovforslag, som går ud på, at man nu kan få kompetencegivende uddannelse i større omfang end tidligere. Det giver disse mennesker chancen for, allerede den første dag de er ledige, at påbegynde en kompetencegivende uddannelse. Om så det er 8.-9. klasse, vil det kunne gennemføres i den lediges tid såvel om dagen i et antal timer som om aftenen. Hvis man kombinerer disse ting, er chancerne til stede for, at alle erhvervsvejledere, hvad enten det er på socialområdet, eller det er på arbejdsmarkedsområdet, eller det er på uddannelsesområdet, har mulighed for at gennemføre en vejledning, således at de mennesker, som kommer ud i ledighed, kan blive hjulpet ind i den uddannelsesgren, hvor der er pladser, og hvor de har muligheder for at gennemføre en uddannelse. Det synes jeg der er perspektiv i for de ledige, og vi er derfor meget tilfredse med den udvikling, der har været lagt op til.

Vi må ved denne lejlighed sige til Arbejdsgiverforeningen, at vi er meget glade for den ordning, man har lagt op til med en kampagne for at skabe bedre uddannelsesmuligheder og flere praktikpladser, også for at sikre, at der er flere kvinder, der kommer i job. Det er vi glade for, for vi kan se på tallene, at passive løsninger ikke duer på dette felt. Kvindernes chance er, at vi alle i fællesskab skaber den dynamik, der skal til for, at de får mulighed for at komme ind i erhvervslivet igen. Derfor er vi meget tilfredse med Dansk Arbejdsgiverforenings forslag og kampagne, som er sat i gang.

Der er selvfølgelig en lang række ting, som jeg godt forstår de ledige kan være utilfredse med, og derfor var jeg meget tilfreds med arbejdsministerens bemærkninger om, at man vil forenkle arbejdsløshedsforsikringsområdet på det administrative plan, men også de regler, som er stillet op. Derfor må vi hilse med tilfredshed, at Bonnerupudvalget snart vil afslutte sit arbejde, således at vi kan komme i gang med fejludbetalingsproblemet, finansieringsproblemerne og forenklingen.

Vi er også tilfredse med, at arbejdsministeren lægger op til, at ved, at man justerer finansieringssystemet, er der ikke tale om en ny besparelse på arbejdsmarkedsområdet. Der er tale om, at vi skaber en situation, hvor den enkelte får en mere rationel løsning af sin finansiering på arbejdsløshedsområdet.

Det konservative folkeparti hilser med tilfredshed arbejdsministerens redegørelse her i forespørgselsdebatten og vil sige til oppositionen: kan vi nu ikke få arbejdstøjet på og se mere konstruktivt på, hvordan vi hjælper de ledige, ikke som ledige, men som beskæftigede i det danske samfund?

(Kort bemærkning).

Ole Henriksen (SF):

Det er et spørgsmål til hr. Bo Kristensen, som med sin sædvanlige optimisme også prøvede at nedgøre virkningerne for de arbejdsløse af nedskæringen af understøttelserne. Det lyder nærmest, som om hr. Bo Kristensen mener, at man kan leve af optimisme, også når man er arbejdsløs. Selv om man motiverer, at der har været en lavere inflationstakt, er det så ikke rigtigt, at den disponible realløn eller købekraften for de ar-

[Ole Henriksen]

bejdsløse inden for de sidste år er faldet med et sted imellem 15.000 og 20.000 kr.?

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Hr. Bo Kristensen havde ud over interessante fortællelser kun lovord tilovers for regeringens hensigter i forhold til de arbejdsløse inden for arbejdsløshedslovgivningen. Jeg vil bare minde om, hvad baggrunden var for, at socialdemokratiet i sin tid rejste denne forespørgsel. Det var et forslag fremsendt af regeringen til landsarbejdsnævnet, der betød drastiske forringelser i de unges dagpenge og forbud mod, at de ledige kunne tage imod undervisning i dagtimerne. Det var regeringens intentioner, og kun på grund af en kraftig reaktion fra hele arbejdsmarkedet blev det modificeret.

Den anden del af baggrunden for, at socialdemokratiet rejste denne forespørgsel, var den manglende regulering for de arbejdsløse. Det er en kendsgerning, som fru Jytte Andersen i dag har demonstreret over for folketinget, at de arbejdsløses og efterlønsmodtagernes indtægtsforhold reelt er blevet forringet med 16 pct. i den tid, hvor vi har haft den borgerlige regering. I den samme periode er de selvstændiges levestandard eksempelvis steget med 16 pct. Det er branduretfærdigt, og det er derfor, vi har appelleret til regeringen og til de borgerlige partier i folketinget om at ændre denne situation.

Så vil jeg endelig spørge hr. Bo Kristensen, om han kan bekræfte, at socialdemokratiet i forbindelse med diskussionen om de langtidslediges forhold i sin tid gjorde opmærksom på, at blot dette at tælle ledige pladser i ungdomsuddannelserne ikke gav en reel mulighed for uddannelse for de ikke-faglærte voksne kvinder, som det især drejer sig om i forbindelse med de langtidsledige. Dette at sige til en 45-årig pige, som er langtidsledig efter at være blevet afskediget i fiskeindustrien i Skagen, at der er ledige pladser for 17-årige inden for bygge og anlæg i Hjørring, er ingen løsning.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

En korrektion til hr. Bo Kristensen på to punkter. Jeg roste faktisk regeringen eller gav

i hvert fald udtryk for tilfredshed med, at beskæftigelsen var steget. Det gjorde jeg faktisk, så der var nye toner. Vi roste faktisk den stigning i beskæftigelsen, som er sket, ikke på grund af regeringen, men nærmest på trods af regeringen.

Den anden korrektion, jeg vil give, vedrører det forslag, vi også synes er godt, nemlig at man kan tage en uddannelse fra første dag, hvor man er arbejdsløs. Det ligger til behandling i arbejdsmarkedsudvalget, det er ikke færdigt, det har vi også givet tilslutning til.

Så hr. Bo Kristensen tager fejl, når han siger, at socialdemokratiet i ét og alt er imod. Vi er ikke imod uddannelse, og for os er det lige så pinligt og lige så ærgerligt, at der ikke er nok af dem, der er berettigede til det, der søger uddannelsespladser, men forklaringen er jo, som hr. Svend Auken lige har sagt, at uddannelsesmulighederne ikke passer til de søgendes og de langtidslediges behov. Det er først og fremmest kortuddannede kvinder, men selvfølgelig også mænd.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Hr. Bo Kristensen kom jo ikke så frygtelig meget ind på de arbejdsløses forhold. Der blev godt nok talt om, at de arbejdsløses, eller, som det blev sagt, de lediges problem skulle løses ikke som ledige, men som beskæftigede, og det kan da lyde smukt nok. Men hvis vi nu taler om de forhold, som de arbejdsløse lever under, så vil jeg godt bemærke, at arbejdsministeren selv i et svar til arbejdsmarkedsudvalget har pointeret, at købekraften for dagpengemaximum fra 1982 til 1985 er faldet med 14 pct. Det er arbejdsministerens egne ord, og det var vel det, de konservative burde forholde sig til. Det hjælper ikke dem, der stadig væk er arbejdsløse – og dem er der langt over 200.000 af – at der er nogle andre, der kommer i beskæftigelse.

(Kort bemærkning).

Bo Kristensen (KF):

Jeg hilser med tilfredshed hr. Svend Aukens bemærkninger om, at regeringen havde fremsendt et udkast til landsarbejdsnævnet om nogle forhold og reguleringer. Det glæder mig meget, fordi vi tidligere har haft en

[Bo Kristensen]

diskussion om, hvad den tidligere regering havde udsendt til høring – hvad man gerne ville glemme.

Skulle vi ikke være enige om, at en af de ting, som er en hovedfaktor, er, at en regering ved enhver lejlighed har nogle tekniske forespørgsler, som skal besvares forskellige steder? Det, der her er tale om, er, at man sender noget teknisk frem.

Som hr. Svend Auken også har set det, er den realistiske lovgivning inden for de sidste måneder i forbindelse med forespørgslens emne noget, som også socialdemokratiet med stor interesse er gået ind i, og det er vi meget tilfredse med. Det viser, på hvilke måder vi forsøger at klare de flaskehalse, som ligger i det administrative system, og de muligheder, regeringen vil skabe.

Fru Jytte Andersen rejste det spørgsmål, om ikke jeg var opmærksom på, at regeringen blev, rost. Jeg må nok sige, at den måde fru Jytte Andersen fik det sagt på, var en meget begrænset ros. Fru Jytte Andersen ville nødigt rose overhovedet, for det er jo svært at skifte. Når man år for år i de politiske debatter har sagt, at nu falder beskæftigelsen, så er det svært at sige: vi må indrømme, at der er blevet en større beskæftigelse. Men jeg siger tak for, at man nu endelig vil give den ros, og jeg kan godt forstå, at det er svært at give regeringen den alene. Men som bekendt er arbejdspladserne ikke skaffet i den offentlige sektor, de er skaffet i den private sektor.

Fru Elisabeth Bruun Olesen spurgte, om ikke jeg var bekendt med det notat, som ligger i udvalget. Selvfølgelig er jeg bekendt med det, men der er nogle andre faktorer, som gør, at man er i en bedre situation, fordi nogle omkostninger er blevet lavere i samme periode. Det må naturligt inddrages. Derfor synes jeg nok, man kan sige, at man løser de lediges problemer ved en større beskæftigelse.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Det var et lidt ejendommeligt svar. Det var købekraften, der var faldet med de 14 pct. Hvad er det for nogle andre faktorer? Når man får at vide, at det er købekraften, der er faldet, så betyder det, at man kan købe for 14 pct. mindre.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Det er rigtigt, at der i 1985 skete det glædelige, at for første gang under det økonomiske opsving lykkedes det den nuværende regering at få arbejdsløshedsstallet ned under det, det var, da regeringen tiltrådte midt under den meget alvorlige økonomiske krise, der ramte hele Vesteuropa. Det glæder vi os alle sammen over.

Men mon ikke glæden ville have været større, hvis baggrunden for denne øgede beskæftigelse ikke kun havde været et opsving i udlandet, hvilket selvfølgelig er godt, og ikke i Danmark tillige en stærkt faldende produktivitet og en kraftig forringelse af betalingsbalancen? Sagen er, at i 1970'erne havde vi i forhold til Amerika en produktivitetudvikling her i landet, der var det dobbelte eller det tredobbelte. Sidste år havde Danmark Europas laveste produktivitetudvikling. Det er godt for beskæftigelsen på kort sigt. Samtidig fik vi et underskud på betalingsbalancen på 28 mia kr. Det er ikke den smarteste måde at skabe beskæftigelse på at lade produktiviteten falde og gælden vokse.

(Kort bemærkning).

Ole Henriksen (SF):

Jeg ved ikke, om det var på grund af tidnød, hr. Bo Kristensen ikke kunne svare på spørgsmålet, om en helårsarbejdsløs, som har levet af maksimal understøttelse, har et tab i sin reelle købekraft på 15.000–20.000 kr. i forhold til, hvad der blev udbetalt i 1982.

(Kort bemærkning).

Bo Kristensen (KF):

Til hr. Ole Henriksen: det var rigtigt, at jeg var i tidnød og derfor måtte stoppe. Selvfølgelig har vi via stoppet gennemført en sænkning af den procent, de ledige får. Det skal der ikke lægges skjul på, og det har vi heller ikke ønsket at gøre. Det er en del af genopretningspolitikken, som har det positive resultat, at der er flere, der er kommet i beskæftigelse, det vil sige, at reallønnen for en større gruppe er blevet større, og det kan vi være ganske godt tilfredse med.

Derfor drejer det sig om hurtigst muligt at få endnu flere i beskæftigelse, så vi har råd til i vores samfundsøkonomi at betale lidt

[Bo Kristensen]

mere til de arbejdsledige. Jeg synes, at regeringens politik har været god, fordi vi efter genopretningen og af den økonomiske oversigt kan se, at der nu er plads til at lade de lediges understøttelse stige med 2 pct. Det synes vi er ganske godt, når vi ved, hvilken økonomisk situation samfundet i øvrigt var ude i før.

Hr. Svend Auken nævnte, at det skyldtes udefra kommende påvirkninger, og at beskæftigelsen kun var steget lidt herhjemme. Ja men hr. Svend Auken glemmer, at der hvert år har været en tilgang på 40.000 til arbejdsmarkedet, og den er blevet opsuget, ikke som nye ledige, men som flere beskæftigede. Jeg synes, det er flot at sige, at det kun er udefra kommende økonomiske faktorer, som er skyld i det. Det var just ikke de bemærkninger, vi hørte fra hr. Svend Auken i 1979-80, da arbejdsløshedstallet steg og steg og steg.

Jeg synes nok, vi skal holde tingene, hvor de hører hjemme. Det er denne regerings for-tjeneste, at vi har fået de flotte tal for beskæftigelsen.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Hr. Svend Auken for en sidste kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg vil kun for at gøre tingene op sige, at de indenlandske årsager til væksten i beskæftigelsen er de to forhold, jeg har gjort opmærksom på før: den meget kraftige indenlandske konjunkturoppgang, der har ført til en voldsom vækst i udlandsgælden. Det er blevet forstærket af, at dansk industri har mistet markedsandele i et meget betydeligt omfang. Vores nye arbejdsminister kommer jo fra en virksomhed, som desværre også har mistet markedsandele i det sidste år, og har derfor direkte, umiddelbare forudsætninger for at kunne tale med om denne sag. Derfor har vi altså desværre købt en væsentlig del af beskæftigelsesfremgangen med to uheldige ting, nemlig større gæld og lavere produktivitet.

Men tilbage til det, forespørgslen drejer sig om, nemlig de lediges situation. Hr. Bo Kristensen siger, at takket være regeringens økonomiske politik kan man nu give de ledige 2 pct. Altså 2 pct. på 5 år! Det er ca. ¼

pct. om året. I den samme periode er priserne steget med 20-25 pct., snarere 25 end 20 pct. Det vil altså sige, at til kompensation for prisstigninger på 25 pct. skal de ledige have 2 pct., og det er hr. Bo Kristensen direkte stolt af.

Jeg vil sige med det samme, at vi, inden denne forespørgselsdebat er omme, vil have et meget, meget klart svar fra regeringen på, hvorvidt de arbejdsløse og efterlønsmodtagerne i hvert fald bliver friholdt for de forbrugsbegrænsninger og stramminger, der lægges op til i forbindelse med det, pressen omtaler som påskepakken.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Hr. Bo Kristensen for en sidste kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Bo Kristensen (KF):

Der er ingen tvivl om, at det konservative folkeparti hele tiden har haft det ønske at have råd til at betale en større procent til de arbejdsledige. Vi har ikke undladt det med glæde, men vi har undladt det ud fra den samlede genopretningspolitik. Vi kan nu se, at økonomien er ved at komme på plads, således at vi kan starte med en regulering på 2 pct.

Der har været ført en samlet økonomisk politik, hvor vi hele vejen igennem har foretaget stramminger, således at vi kan være sikre på, at beskæftigelsen stiger og vi får en større markedsandel. Det er også derfor, jeg indledningsvis til orientering for hr. Svend Auken sagde, hvor vigtigt det er, at vi fortsætter den erhvervspolitiske del for at sikre, at vi kan holde de beskæftigelsespladser, så vi er i stand til at konkurrere med udlandet og ikke igen kører ind i indsnævrede cirkler, hvor det er et spørgsmål om flere offentligt beskæftigede eller et spørgsmål om, hvordan de ledige undervejs skal beskæftiges flere gange.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Fru Elisabeth Bruun Olesen for en sidste kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

[Elisabeth Bruun Olesen]

Hvis det nu går så flot med økonomien og man skal være konstruktiv og se fremad, så kan man spørge hr. Bo Kristensen – det kan han måske komme ind på i anden runde – om man kunne tænke sig, at regeringen ville regulere dagpengene ud over de 2 pct. før den 1. oktober 1987, hvad det forslag, vi behandler i arbejdsmarkedsudvalget i øjeblikket, om en forhøjelse af dagpengene, lægger op til.

Hanne Severinsen (V):

Ja, ikke alene har man taget hul på denne debat, man er åbenbart i fuld gang med at tage hul på morgendagens debat og andre dages debat. Det vil jeg lade ligge og starte med det positive.

Der var da heldigvis noget, jeg var enig med den socialdemokratiske ordfører i, nemlig hendes varme velkomst til den nye arbejdsminister. Det vil jeg godt tilslutte mig.

Jeg synes, at rosen til regeringen var noget begrænset. At forestille sig, at hele den fremgang, der har været i beskæftigelsen, alene er noget udefra kommende, tror jeg er noget overdrevet.

Ellers synes jeg, det var en forfærdelig jammertale. Der er ikke tale om, at det er blevet værre at være arbejdsløs. Tværtimod har man nu faktisk et håb om at kunne få et arbejde. Flere og flere kan se, at det kan nytte noget eventuelt at gå over i et andet erhverv. Flere og flere kan se, at efteruddannelse og videreuddannelse kan betale sig. Den bedste måde at hjælpe de arbejdsløse på er at skaffe dem arbejde.

Jeg synes, det er meget godt at gøre sig klart, at vi aldrig i Danmarkshistorien har haft så mange job, som vi har i dag. Det synes jeg man skal gøre sig klart. Det er rigtigt, at der har været en tilgang til arbejdsmarkedet, som har gjort, at der ikke er blevet helt så stor en reduktion af de arbejdsløses tal, som der ville have været, hvis der havde været det samme antal til rådighed på arbejdsmarkedet. Men der er sket en vækst, og den er blevet opsuget først og fremmest af den private sektor.

Derfor satser regeringen på bedre arbejdsmarkedsuddannelser og en uddannelsesydelse. Al den jammer der var, da vi vedtog loven om uddannelsesydelse, passer ikke. Der er faktisk plads til dem, som søger. Der

blev ikke de lange køer, vi fik at vide ville komme.

Det, som i virkeligheden er det allerværste problem, som regeringen nu vil se meget på, er hele flaskehalsproblematikken. Jeg synes, der i den socialdemokratiske ordførers tale var nogle underlige insinuationer, f.eks. at regeringen skulle ønske at løse flaskehalsproblemerne ved at mistænkeliggøre de arbejdsløse. Det vil man naturligvis ikke. Man vil løse flaskehalsproblemerne, fordi de er alvorlige, fordi der faktisk er ved at opstå mangel på arbejdskraft flere steder.

Det kan vi bl.a. se af, at Jernets Arbejdsgiverforening i disse uger starter en kampagne for at få flere piger ind i deres erhverv. Det gør de jo ikke for pigernes blå øjnes skyld. Det gør de, fordi de faktisk mangler kvalificeret arbejdskraft og derfor også ønsker at få pigerne med. Jeg synes, det er en glimrende kampagne, for en del af flaskehalsproblematikken er, at kvinderne i høj grad i øjeblikket trues af arbejdsløshed, fordi de har et noget snævert erhvervsvalg.

Ellers vil jeg sige om forespørgslen, at jeg synes, den kommer på et forkert tidspunkt. Bonnerupudvalget er i gang med at lave betænkning om regelforenkling, og det er i de baner, regeringen tænker, ikke de baner, forespørgslen insinuerer. Jeg var meget glad for at høre de ting, arbejdsministeren nævnte om regelforenkling og nemmere og hurtigere måder at administrere på. Det synes jeg lover godt.

Derfor vil jeg slutte af med på venstres vegne at afvise dagsordenen. Jeg synes ikke, den er spor relevant.

Ole Henriksen (SF):

Jeg vil også gerne starte med at byde den nye arbejdsminister velkommen. Vi ser i socialistisk folkeparti frem til et godt samarbejde om løsningen af de problemer, som er til debat i dag. Det er ikke, fordi vi er spændt til bristepunktet af forventninger, men vi vil da udnytte de muligheder, der gives, for at få rettet op på en række skævheder, som jo har indsnæget sig i hele vores A-kasselovgivning, ikke mindst omkring selve satserne.

Ministeren talte jo om sund fornuft og om, at det ville præge ham, og sund fornuft plejer vi jo også at sige er noget af det, SF står for. Det er ud fra den betragtning, jeg

[Ole Henriksen]

mener, at samarbejdet må kunne komme i gang. Men lad os nu se. Jeg synes nok, at hr. Bo Kristensens indlæg i dag på en lidt mere upoleret måde fortalte, hvad den borgerlige regerings politik er på dette her område.

Vi ved jo også, hvilken politik der er blevet ført de sidste 3 år. Vi ved, at maksimumssatserne har været frosset fast til 105.000 kr. årligt. Vi ved – og det har hr. Bo Kristensen også bekræftet her – at der har været et tab på den disponible købekraft for en arbejdsløs på ca. 17.000 kr. om året. Det har også været meningen med regeringens politik, det blev bekræftet af hr. Bo Kristensen.

Samtidig er der sket mere end en fordobling af det kontingentbidrag, som både de arbejdsløse og dem, der er i beskæftigelse, skal betale til A-kassen, så også her er der selvfølgelig kommet en stramning ind. Der er strammet om reguleringsbetingelserne for de satser, som ligger under maksimumssatsen, og der er kommet regler om nedsættelse af dagpenge ved kortere beskæftigelsesperioder. Der er sket en stramning af reglerne for at modtage supplerende dagpenge, stramning af reglerne for udbetaling af dagpenge i forbindelse med søgnehelldage, forringelse af dimittendsatsordningen og stramning af de langtidsløses satser, så de slutter med et dagpengebeløb, der svarer nogenlunde til, hvad der skal gives i bistandshjælp i det øjeblik, de må forlade A-kassesystemet. Og så har vi også fået ændringen med kun ét jobtilbud i denne forbindelse.

Endelig har ungdommen og kvinderne i al almindelighed gennem en lang række tiltag fået forringet deres vilkår, og det ville blive for meget her og ville kræve vel mindst en times taletid, hvis man skulle gå i detaljer og remse alle de forringelser op, som er sket.

Men det, der så må være det afgørende, er jo, om nogle af de ting, som lød positivt i det, ministeren sagde her i sin besvarelse, egentlig er nye signaler, der kommer ind, eller om man stadig væk skal henholde sig til det, som hr. Bo Kristensen sagde, nemlig at det er faktisk den linje, man vil fortsætte.

I den forbindelse vil jeg nævne de forslag, som måske ved en fejltagelse kom på bordet for et års tid siden herinde, men som aldrig er blevet behandlet, nemlig spørgsmålet om en dagpengereform, tror jeg den hed. Men faktisk skulle det jo betyde, at man gik over til en art bloktilskudsordning til A-kasserne,

som ville medføre, at kontingentet for de enkelte medlemmer inden for de enkelte områder skulle hæves betragteligt, og at arbejdsgiverne ikke i samme udstrækning skulle bidrage til at løfte udbetalingerne fra kassen.

I denne plan lå også, som arbejdsministeren nu her sagde, at man ville henvise arbejdstagerne i al almindelighed til at tegne en tillægsforsikring på privat basis. Jeg mener også, at arbejdsministeren her fra talerstolen sagde, at dette forsikringsprincip stadig væk er noget, man vil arbejde videre med inden for regeringen. Det vil bekymre meget, ikke alene i SF, men altså også hos de mange tusinde A-kassemedlemmer, hvis man skal til at privatfinansiere for at få en rimelig arbejdsløshedsunderstøttelse.

Det blev nævnt dengang, at hvis man ved at privatforsikre sig skulle hæve sin egen forsikring til f.eks. 50 kr. om dagen, så skulle der betales en månedlig præmie på ca. 300 kr. ekstra. Man må nok sige, at det er en form for privatisering – måske ministeren ikke bryder sig om selve ordet privatisering, sådan lød det jo i går i fjernsynet – men en privatiseringsvej, som har eksisteret i denne regeringsperiode, og som tilsyneladende også vil fortsætte. Mit spørgsmål er altså, om hele denne plan om privatisering og om selvforsikring inden for A-kassesystemet skal være den, som bliver vejen fremover.

Man kan selvfølgelig også tage de andre ting med ind i billedet: spørgsmålet om forbedringer af efterlønsatser og forbedringer i øvrigt, som også reguleres på samme måde. Det er klart, at hvis man går over til den form for forsikringsvirksomhed for de ledige, så betyder det rent faktisk, at principperne for vores A-kassesystem, et solidarisk system, vil bryde sammen. Så vil det altså blive den enkelte, som kommer til at bære både arbejdsløsheden og det problem at være arbejdsløs, og ikke længere samfundet, der kommer til at bære det. Det er klart, at det er en politik, som SF ikke kan medvirke til. Det vil, set fra vores side, være et afgørende brud på disse grundprincipper, hvis man fortsætter ad den vej.

Må jeg sige om dagsordenen, at vi er medforslagsstillere til den, men jeg skal præcisere, at vi selvfølgelig har ønsket om at få den fulde opregulering af det, som de ledige har mistet, og det er jo betydelig mere end de 10 pct. Det er måske nærmest en prøve til det

[Ole Henriksen]

radikale venstre, om de vil være med til at tage den meget beskedne form for regulering, som ligger i, at man inden for 1986 opregulerer med 10 pct. i stedet for de 2 pct. Det er altså mindstemålet, som SF her præsenterer i form af den dagsorden, som er foreslået.

Lone Dybkjær (RV):

Til den sidste ordfører skal jeg sige, at det kommer såmænd ikke synderlig bag på mig, at det er mindstemålet for SF, og for med det samme at udløse spændingen hos SF skal jeg sige, at det radikale venstre stemmer imod den foreslåede dagsorden.

Så skal jeg i øvrigt sige velkommen til den nye arbejdsminister. Vi glæder os til det samarbejde, som vi kan få med arbejdsministeren, og i den forbindelse vil jeg sige, at jeg håber, de gode relationer, som vi også har haft til den tidligere arbejdsminister, vil kunne fortsætte med den nye. Så hvis den tidligere arbejdsminister i denne sammenhæng danner model for samarbejdet, skal vi ikke være utilfredse.

Det må selvfølgelig også for den nye arbejdsminister være en interessant oplevelse at sidde herinde i dag, forstået på den måde, at hvis man har bevæget sig lidt rundt i samfundet de sidste par år, så vil man jo have oplevet, at der er sket et og andet, og når man så kommer tilbage her til folketinget nogle år efter, så må man sige: nå, herinde gik det sådan jævnt i stå. De siger det samme, som de altid har sagt. Samme problemer, som der hele tiden har været, til trods for at tingene vitterlig har ændret sig. Men det må man åbenbart leve med, hvis man vælger at være arbejdsminister.

Så skal jeg gå over til selve forespørgslen. Den hedder jo, bare for at resumere det: »Hvilke oplysninger kan ministeren give om regeringens planer om yderligere nedskæringer for de arbejdsledige?« Jeg har forstået på arbejdsministerens tale, at regeringen har ingen planer om yderligere nedskæringer for de arbejdsledige. Det fylder ganske vist lidt mere, end jeg siger her, 5, 6, 7 sider og et tilsvarende antal minutter, men konklusionen er, at regeringen har ingen planer om yderligere nedskæringer for de arbejdsledige. Og til forespørgerne fra socialdemokratiet og SF kan jeg sige, at det har de radikale heller ikke, og hermed kunne vi måske have afsluttet

debatten. Det havde nok alt andet lige været det mest fornuftige.

Men så nemt slipper man jo ikke, og derfor skal jeg også knytte et par supplerende kommentarer til det, der foregår herinde i dag.

Baggrunden er jo, som socialdemokratiets hr. Svend Auken sagde, det forslag, man havde sendt ud til høring i bl.a. landsarbejdsnævnet, og sådan som jeg har set forslaget efterfølgende, må man sige, at regeringen og den tidligere arbejdsminister altså lyttede til, hvad landsarbejdsnævnet sagde, og kom med et helt andet forslag. Også af den grund kunne man så sige, at forespørgslen måske er lidt overflødig, men det, at regeringen lytter, er altså desværre ikke noget argument for, at vi ikke alligevel tager en debat herinde om et tidligere forslag eller i hvert fald en debat med det udgangspunkt.

Hvad angår dagpengene, vil jeg egentlig foreslå til rationalisering, at vi får et fast punkt på dagsordenen, der hedder: regulering af dagpengene med et eller andet antal procenter, som man så kan variere. For stort andet ligger der jo ikke i det; det er ikke ret lang tid siden, vi havde en tilsvarende diskussion.

Jeg har ikke nogen synderlige kommentarer til arbejdsministerens tale, men jeg skal sige til fru Jytte Andersen, at tallene jo altså ikke er rigtige. Nu har vi også checket dem: der er ikke 235.000 ledige kvinder, der er et langt mindre antal ledige kvinder. Og der er altså heller ikke 230.000, der har været ledige i over et halvt år. Det er sådan bare til almindelig konstatering.

Men jeg synes i øvrigt heller ikke, det er særlig interessant at slynge om sig med disse tal. Somme tider passer det oppositionen og regeringen at tage udgangspunkt i 1979, somme tider i 1982 og somme tider i 1983, og det kan man så drage forskellige konklusioner af. For os har det været fuldstændig afgørende at se på kurverne, og det er klart, at man ikke kunne forvente, at arbejdsløshedskurverne vendte sig allerede i 1982. Men de har vendt sig. De er for nedadgående for såvel mænd som kvinder. Det synes vi er det afgørende. Tendensen er rigtig. Vi synes også, at det ville være ønskeligt, hvis det kunne gå noget hurtigere, men det er nu engang ikke så nemt at rette op på disse ting. Men vi kan jo ikke komme uden om, at der er et fald i

[Lone Dybkjær]

ledigheden – det kan opgøres på lidt forskellige faconer – på et eller andet sted mellem 35.000 og 40.000 mellem 1984 og 1985, og det fald i ledigheden er vel et eksempel på, at noget af politikken er lykkedes. Så kan man altid diskutere, om det er af den ene eller de andre årsager, men jeg synes ikke, man kan bortforklare det.

Jeg synes også, det er glædeligt at kunne sige, at ungdomsledigheden er faldet. Jeg mener også, at det er den allerbedste indsats, man kan gøre for de unge. Jeg mener faktisk, at det at give dem reel beskæftigelse er betydelig mere virkningsfuldt end ungdomsgarantiordningen. Faldet i ledigheden for de unge, rigtige jobtilbud i den forstand, at det er varigt arbejde, er bedre end alle mulige andre tiltag.

Heldigvis er kvindeledigheden også faldende. Jeg indrømmer, at den ikke er så stærkt faldende som mændenes, og der er en svagere tendens for kvinderne, men i betragtning af, at kvinderne i en lang periode så ud til at have en stigende ledighed, synes jeg også, vi må sige, at der nu i hvert fald er sket et fald også i den sektor.

Det er klart, at kvinderne i særlig grad rammes i forbindelse med nedskæringerne eller rettere de manglende udvidelser og omprioriteringer i den offentlige sektor. Sådan er det, fordi der er en meget stor kvindebeskæftigelse her, men som det også har været fremme i forskellige andre debatter, hænger det også sammen med, at det indtil for nylig har knebet med at få et tilstrækkeligt antal børn at passe i den offentlige sektor, og derved har der altså også af den grund været færre jobtilbud til kvinderne i den offentlige sektor.

Nu er der en vending på vej, men jeg synes under alle omstændigheder, vi skal spørge os selv, om kvinderne er tjent med kun at være i omsorgssektoren; det er de efter min opfattelse ikke. Jeg fatter ikke, at mennesker absolut skal være hjælpeløse, før kvinder har lyst til at beskæftige sig med dem, altså være syge eller være børn eller noget tilsvarende. Der er masser af andre steder end i omsorgssektoren, hvor man kunne benytte de særlige kvindelige egenskaber, hvis man hører til den kategori, der tror på dem; de udnyttes ikke nødvendigvis bare dér. Det er af den grund, jeg er tilhænger af, at kvinder i langt højere grad marcherer ind på de mere generelle ar-

bejdsområder og ikke overlader alle beslutninger dér til mændene.

Noget af det, der er særlig interessant at beskæftige sig med – og sådan som jeg har hørt det, er der ikke rigtig nogen i dag, der har gjort det – er det særlige fald, der er i antallet af langtidsledige. Nu kan man igen manipulere med tallene, men det er vel omkring 15 pct. fra 1984 til 1985. Det synes jeg er en meget glædelig tendens, for det er jo sådan set de langtidsledige, dem, der har været længe ude af arbejdsmarkedet, der har voldt os de store problemer. Det er ikke ledighed på en uge eller to, der skaber de største problemer. Jeg siger ikke, at det er uden problemer, det er bare ikke det, der skaber de største problemer, og det er fremfor alt ikke det, der skaber nogen synderlige økonomiske problemer for dem, der rammes af den. Der kan være nogle psykiske problemer, men ikke de største økonomiske problemer.

Modsat kan vi så sige, at der er sket en absolut stigning i antallet af korttidsledige, og årsagen hertil kan man så prøve at analysere lidt på. Er det et spørgsmål om øget jobmobilitet, eller hvad er årsagen til det? Men under alle omstændigheder er det en meget vigtig tendens, hvis vi kan nedbringe antallet af langtidsledige, og selv om vi får lidt flere korttidsledige, gør det ikke så meget, for korttidsledige skaber ikke det store problem. Det er sandsynligvis udtryk for større mobilitet på arbejdsmarkedet.

Jeg tror i det hele taget, at vi bliver nødt til at tage en anden ledighedsdiskussion end den, vi har været vant til, for jeg tror ikke på, at vi kan komme ned på de meget lave tal, som vi så i begyndelsen af 1970'erne. Specialiseringen og hele udviklingen, bl.a. hele dagpengesystemet, gør, at vi ikke kan regne med, at vi kommer ned på 2 pct., som vi jo stort set anser for at være lig med ingen arbejdsløshed. Derfor må vi nok vænne os til, at arbejdsløsheden procentuelt ligger på et højere niveau.

Men det er ikke ensbetydende med, at vi har reel arbejdsløshed i dette samfund; det er ensbetydende med, at vi har en mobilitet, og at man i stedet for at gå fra det ene job til det andet passerer arbejdsløhedskassen. Det synes jeg er en diskussion, vi kan tage op. Er dette her et korttidsfænomen, eller er det virkelig et spørgsmål om, at der er sket en afgørende vending på arbejdsmarkedet? Hvis det

[Lone Dybkjær]

er tilfældet, synes jeg, at det er en yderligere god tendens.

Det sidste problem, jeg godt vil tage frem i forbindelse med ledigheden, er spørgsmålet om paradoksproblemet. Jeg har noteret mig, at fru Jytte Andersen også har været med i den rapport om paradoks- og flaskehalsproblemerne, der er udarbejdet af KAD og SiD. Jeg har læst den; den giver selvfølgelig stof til eftertanke, og den giver også nogle forslag til, hvad man kan gøre, men det, som jeg synes er afgørende, er, at fru Jytte Andersen altså går ud og siger, at der ikke er noget paradoksproblem, i lighed med rapporten. Interessant er det så, at vi den 6. september 1985 får en henvendelse vedrørende arbejds-tilbudsordningen fra LO, FTF og AC, hvori der står: »Dertil kommer, at strukturændringerne på arbejdsmarkedet foregår med øget styrke og stigende hast. Risikoen for, at der opstår en situation på arbejdsmarkedet, hvor et betydeligt antal job ikke kan besættes på trods af en høj arbejdsløshed, det såkaldte paradoksproblem, er derfor nærliggende, medmindre såvel arbejdsløse som beskæftigede opnår de tilstrækkelige uddannelseskvalifikationer.«

Da fru Jytte Andersen mener, at der ikke er sket noget på uddannelsesfronten, må man omvendt kunne slutte, at så mener LO, at der er stor risiko for et paradoksproblem, og at det vil komme, når der ikke er nogen uddannede med de nødvendige kvalifikationer. Derfor mener jeg, at det er direkte i modstrid med, hvad der tidligere er sagt. Jeg mener ikke, der er nogen tvivl om, at vi har nogle paradoksproblemer på arbejdsmarkedet. Det er ikke de eneste problemer, vi har, men jeg mener, det er at lægge røgslør over sagen, når fru Jytte Andersen nægter, at de er der.

For os i det radikale venstre har det afgørende været, at der er aktive foranstaltninger. Det er det, vi har søgt ved de forskellige ting, vi har været med til, med øgede uddannelses-tilbud, iværksætterydelse, øgede uddannelses-muligheder, sådan som det sker i forbindelse med lovforslag nr. L 172, indsats for kvinderne, herunder også støtte til SFs ligestillingskonsulentforslag, og også lov om beskæftigelsesforanstaltninger for unge. Alt sammen fordi vi mener, at hvis ikke vi øger disse aktive tilbud, så løber vi ind i endnu større paradoksproblemer, end vi har.

Med hensyn til regulering af dagpenge sker der en regulering her pr. 1. april med 2 pct., og det følger så de offentlige lønninger. Det er jo også en diskussion, vi har haft tidligere. Jeg siger ikke, at det er tilstrækkeligt. Jeg siger ikke, at der ikke på et tidspunkt skal ske større reguleringer på dagpengesiden, men vi vil altså afvente Bonnerupudvalgets betænkning i denne sag, inden vi tager stilling til det.

Endelig synes vi også, at vi i den forbindelse kunne overveje en større solidaritet mellem beskæftigede og ledige og så lidt mere aktivt diskutere det obligatoriske A-kasse-medlemskab.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Der er fra fru Lone Dybkjærs side blevet rejst tvivl om tallene. De tal, jeg har brugt, er tallene fra december 1982, sammenlignet med tallene fra december 1985, og her er det sådan, at faldet i den mandlige ledighed er 36,5 pct. Det vil sige, at der i december 1985 er 92.108 mandlige ledige. For kvinderne er tallene 134.098 ledige, og det er en stigning på 1½ pct. Det er selvfølgelig uacceptabelt, at der er en stigning på 1½ pct. for kvindernes vedkommende og ikke et fald – og et fald for mændenes vedkommende af en størrelsesorden, der betyder en klar forvridding.

Jeg er selvfølgelig enig i, at det er lykkeligt, at de unge er kommet mere i beskæftigelse, men det bortforklarer jo ikke, at der er et fald fra december 1982 til 1985 på 16,3 pct. for unge kvinder og et fald for unge mænd på 43,1 pct.

Jeg har også den bemærkning til fru Lone Dybkjær, at vi godt kan dele glæden over faldet i langtidsledige, men vi deler den med nogen skepsis, for hvor er de langtidsledige blevet af? Er det sådan – og det har vi en formodning om – at de er presset ud af systemet og over i det sociale system eller måske helt ud? Det har vi ikke rigtig nogen tal for, og den glæde, som vi kan være fælles om, synes vi alligevel vi skal have analyseret, for vi skal vide, hvor de langtidsledige er kommet hen. Er de kommet i reel beskæftigelse?

Til spørgsmålet om paradoksrapporten: den tager stilling til, om der er et aktuelt paradoksproblem. I december 1985 opgjorde

[Jytte Andersen]

arbejdsministeriet, at der var et paradoksproblem, idet der var 5.455 arbejdspladser, der ikke kunne blive besat. Det skal altså ses i sammenhæng med, at der er over 700.000 ledige, der går igennem arbejdsformidlingssystemet. Der er vores konklusion den, at det i hvert fald ikke er et problem af en størrelsesorden, der skal ændre hele vores arbejdsmarkeds- og uddannelsespolitik.

Vi tager derimod stilling til fremtiden. Vi vil godt diskutere det, for det er klart, der kommer paradoksproblemer. Hvis regeringen viderefører sin arbejdsmarkedspolitik og sin uddannelsespolitik, som vi har set den de sidste 3 år, kommer der et problem, og så er det klart, at vi vil diskutere det.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg minder om betydningen af den røde farve.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg vil gerne spørge arbejdsministeren om det, vi netop har hørt: overvejer man virkelig i regeringen at tvinge folk til at være A-kasseforsikrede, hvis de ikke vil være det? Overvejer man virkelig at bryde det frihedsprincip, som altid har været bærende på arbejdsmarkedet? Det synes jeg er vigtigt at få et klart svar på her i dag.

Så vil jeg sige, at jeg tror, det vil være meget få, der for eftertiden vil betegne den tale, vi hørte fra fru Lone Dybkjærs side, som den mest socialt engagerede og varmhjertede tale, der har været holdt fra det radikale venstreside. Jeg synes, det var en skuffende tale.

Fru Lone Dybkjær sagde, at det jo efterhånden er blevet nærmest en grammofonplade, et fast punkt, at socialdemokraterne taler om de lediges sociale vilkår. Men hvorfor er det det? Det er ikke, fordi vi vil spille folketingets tid eller genere fru Lone Dybkjærs forhandlinger med regeringen om pækepakke, og hvad ved jeg. Det er jo kun, fordi de arbejdsløse og efterlønsmodtagernes sociale forhold er blevet meget alvorligt forringet. De er blevet forringet indtil dato med 16 pct. Regeringen siger 14 pct., men det rigtige tal er 16 pct., men lad os ikke strides om det. De vil frem til oktober 1987 – uden pækepakke – være blevet forringet med over 20 pct. Det kan vi da ikke acceptere i betragt-

ning af, at mange andre grupper har fået deres i forvejen gode levestandard yderligere sat i vejret. Derfor synes jeg, fru Lone Dybkjær i stedet for skulle diskutere med os andre: hvad kan vi vise af retfærdighed over for efterlønsmodtagerne og de arbejdsløse?

Endelig synes jeg, man i denne debat tager meget let på de langtidsarbejdsløses forhold. Vi fik at vide for et år siden, at den største uddannelsesreform nogen sinde var den reform med uddannelsesstilbud til de langtidsledige. Nu ved vi i dag, at den er blevet en total fiasko. En total fiasko.

Så er der to mulige teorier. Den ene er hr. Bo Kristensens teori, nemlig at de ledige ikke gider at uddanne sig. Så er der den anden teori – og det er min teori eller vores teori – om, at der ikke er egnede uddannelsesstilbud til de langtidsledige, der passer til de voksne ufaglærte kvinders situation.

Da fru Lone Dybkjær er den, der stærkest er gået ind for at lave denne ordning for de langtidsledige, må det vel også være rimeligt, at vi i dag får ikke blot et svar på konstateringen af, at det er en fiasko, men også forklaringen på, at det er blevet så total en fiasko.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Til fru Jytte Andersen skal jeg sige, at det nu ikke var de tal, fru Jytte Andersen her tog frem, som jeg refererede til. Det var andre tal. Det ved fru Jytte Andersen også udmærket.

Det, jeg sagde, var, at man kunne tage udgangspunkt i, hvad man ville med disse statistikker, og at det ville være mere rimeligt at se på tendenserne i kurveforløbene. De var opadgående indtil 1984, og nu er de altså for nedadgående. Det er det, jeg synes er det vigtige.

Vi ved ikke, hvor de langtidsledige er blevet af, men der er vel ikke noget, der direkte tyder på, at de er presset ud i det sociale system i øjeblikket, al den stund vi også ved, at der er sket en nedgang i nogle af de mere permanente grupper i det sociale system. Men det er da klart, at vi må undersøge det.

Så vil jeg sige, at der er et paradoksproblem. Om det er 5.000, eller hvor stort tallet er, ved jeg ikke, men der er mange steder på arbejdsmarkedet, hvor man ikke kan få en

[Lone Dybkjær]

tilstrækkelig kvalificeret arbejdskraft. Det er da rigtigt, at der er 700.000, der er placeret i ledighedssystemet. Det har bare ikke noget at gøre med paradoksdiskussionen, og jeg synes, det er fuldstændig vanvittigt, at vi skal forestille os, at vi skal vente 3 år med den diskussion. Det er da nu, vi skal sætte det i gang; så har vi nogle løsninger. Det var nærmest det, fru Jytte Andersen sagde.

Til hr. Svend Auken vil jeg sige, at jeg sagde, at det var et radikalt forslag vedrørende obligatorisk A-kassemedlemskab. Vi kan da godt få arbejdsministeren herop, men det er altså ikke noget, der er drøftet med regeringen. Det var bare sådan for klarificeringens skyld.

Jeg er helt klar over og ked af, at jeg har skuffet hr. Svend Auken. Det er jo næppe første gang, jeg har gjort det, men jeg vil også sige, at det ikke har noget at gøre med manglende engagement i de problemer. Faktisk er vi meget engagerede i de problemer. Det er derfor, vi har valgt at gå ind i den politik, vi er gået ind i. Vi mener, den er mere rigtig end den politik, der blev ført i slutningen af 1970'erne og begyndelsen af 1980'erne. Det er vi uenige om. Det er der jo ikke noget mærkeligt i, men man kunne spørge sig selv, om man ikke kunne vente lidt med den diskussion. Der vil nok komme andre lejligheder.

Til spørgsmålet om arbejdsløshedsdagpengene: ja, det var en stramning, der skete. Vi har nu lavet en regulering på 2 pct. Det er ikke nok, men det er trods alt en begyndelse.

Jeg vil ikke acceptere på nuværende tidspunkt, at uddannelsestilbudsordningen er en fiasko. Jeg hører ikke til dem, der mener, at det er de ledige, der ikke gider. Det har jeg aldrig udtalt mig om. Jeg har udtalt mig om, at der vil være problemer med den. Vi har også sagt, at vi vil følge den ordening meget nøje, sådan at vi ser, om der er ting, der skal rettes op. Men én af forklaringerne kan jo godt være, at der er sket et fald i antallet af langtidsledige. Det må da vel for søren også påvirke uddannelsesjobtilbudsordningen.

(Kort bemærkning).

Bo Kristensen (KF):

Jeg er egentlig ked af, at hr. Svend Auken, når hr. Svend Auken ønsker at citere mig, så

anvender nogle forkortelser og nogle konklusioner, som på ingen måde var i mit indlæg.

Når jeg nævnte, at der ud af 9.000 arbejdsledige, som har fået uddannelsestilbud, kun har været 800, nævnte jeg det specielt, fordi det rejser problemerne i forbindelse med at få koordineret og planlagt erhvervs-konsulenter, og det er ikke et spørgsmål om – som hr. Svend Auken ville lægge i munden på mig – at det skyldes, at de arbejdsledige ikke gad.

Jeg er sikker på, at langt de fleste arbejdsledige ønsker at skifte branche, og derfor er det ikke bare et spørgsmål om arbejdsgiverne i denne sag. Det er også fagforeningernes opgave at medvirke til, at vi kan få et skred imellem brancherne til at ske, således at de mennesker, som måske i 20–25 år har været låst fast i én branche, får mulighed for at skifte, og at erhvervsvejledere og konsulenter både i arbejdsformidlingen og i uddannelsessystemet sammen løser den lediges problemer med at komme i gang med en relevant uddannelse, der kan give job bagefter.

Det arbejde synes jeg det er meget vigtigt at vi får sat lidt mere sving i i den kommende tid, og man behøver ikke nedgøre mit indlæg til et spørgsmål om, hvorvidt de ledige gider eller ikke gider, for det har jeg aldrig givet udtryk for. Tværtimod: jeg mener, at chancen er der, hvis bare vi kan få fagforeningerne med ind i arbejdet med at åbne op for, at brancheskred kunne være en af vejene til at løse de lediges problemer.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Som debatten udvikler sig, vil jeg stille i udsigt, at vi, når vi er færdige med de korte bemærkninger, afbryder mødet og genoptager det efter frokost.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Det er misforstået, fru Lone Dybkjær, hvis fru Lone Dybkjær tror, at vi først vil diskutere paradoksproblemet om 3 år. Vi vil meget gerne være med til en diskussion, hvor vi går ind og sikrer, at der ikke opstår et paradoksproblem, meget gerne. Men dertil hører jo nogle helt andre toner i uddannelsespolitikken og i arbejdsmarkedspolitikken, nogle helt andre toner end dem, vi hidtil har været vidne til fra regeringens side.

[Jytte Andersen]

Vi går meget gerne ind i arbejdet for at imødegå kommende paradoksproblemer, men vi siger, at de mange arbejdsgivere, der ikke kan få beskæftigede, indskrænker sig til 5.455. Og i den forbindelse siger vi, at det er ikke et problem af en størrelsesorden, der kan begrunde, at vi skal ændre hele vores uddannelsessystem.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Fru Lone Dybkjær sagde, at tendenserne i kurveforløbet for beskæftigelsen var for opadgående, og at det skulle vi være glade for. Det er vi også.

Det, jeg troede vi skulle diskutere i dag, var de arbejdsløses vilkår, og hvordan eventuelle forringelser, der er sket, og eventuelt kommende forringelser vil ramme de arbejdsløse. Her er tendenserne for de arbejdsløse, at dækningsgraden – og vel at mærke også købekraften – er for stadigt nedadgående og kraftigt for nedadgående, hvilket de 2 pct.s forhøjelse på ingen måde kan ændre retningen af. Her mærker jeg mig, at regeringen accepterer den nedadgående kurve for arbejdsløses købekraft, det vil sige, at regeringen mener, at de arbejdsløses vilkår fortsat skal have en nedadgående kurve, for at udtrykke det på den måde.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Til den sidste ordfører vil jeg sige, at det, vi skal diskutere i dag, formentlig er det, der står i forespørgslen. Det mener jeg er almindelig procedure. Der står: »Hvilke oplysninger kan ministeren give om regeringens planer om yderligere nedskæringer for de arbejdsledige?«. Det er udgangspunktet for diskussionen. På det punkt har jeg forstået at der ikke er nogen planer. De radikale har heller ingen planer, og dermed burde den debat være færdig.

Det er ikke alle mulige andre ting, vi har valgt at diskutere. Man kan godt tage dem ind, men det, der skal diskuteres, er vel det udgangspunkt for forespørgslen, der står her. Ellers måtte den have haft en anden ordlyd; det er i hvert fald det, vi har været indstillet på at diskutere.

Når det er sagt, så har vi også sagt, at vi naturligvis skal diskutere de arbejdsløses vilkår.

Så vil jeg godt sige til fru Jytte Andersen: om tallet er 5.000 eller det er noget andet, skal jeg ikke blande mig i. Der er et paradoksproblem. Vi tror, der kommer et stigen-der paradoksproblem. Vi tror navnlig, der kommer et meget stort paradoksproblem, hvis vi skal til at løse de virkelig alvorlige problemer, der ligger i, at vi ikke har en tilstrækkelig stor eksport, for et af de steder, hvor der virkelig er paradoksproblemer, er, når det drejer sig om at skaffe eksportmedarbejdere.

Men det er da ikke min forestilling, at vi skal lave hele uddannelsessystemet om af den grund. Det kan man nu heller ikke for 125 mill. kr., når det også skal løse forskellige andre ting end paradoksproblemet. Men jeg mener godt, vi kan lave nogle tiltag, og jeg mener, det er vigtigt, at vi sætter ind på nogle punkter, som er centrale, også med hensyn til, hvad de fører med sig, altså hvis der blev ansat personer. Noget af det, der kunne betyde noget, var, at man f.eks. fik styrket eksportsektoren, også med hensyn til uddannelse af folk.

Jeg forstod på den lille ordveksling, at det var uklart, det, jeg sagde om det sociale system. Det, jeg markerede med at sige, at folk ikke var gået over i det sociale system, er, at der jo ikke er nogen, der vil gå over i det sociale system på førtidspension eller fast bistandsydelse el.lign., så længe man kan oppebære den maksimale dagpengeydelse, og det kan man jo fortsat.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Fru Elisabeth Bruun Olesen har ordet for en sidste kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Jeg mærkede mig, og det må så være med glæde, at regeringen ingen ideer har om yderligere nedskæringer for de arbejdsløse, og at det har de radikale heller ikke.

Men så må jeg spørge, om det, man har kunnet læse bl.a. i Børsen om, at reglerne for de supplerende dagpenge skal omformuleres på en sådan måde, at 26 ugers reglen også kommer til at gælde for de supplerende dag-

[Elisabeth Bruun Olesen]

penge, er noget, man ikke længere tænker over. For hvis man tænker over det, så er det en forringelse.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Fru Lone Dybkjær har ordet for en sidste kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Ja, man siger jo, at de radikale kan meget, men jeg bliver nødt til at sige, at tankelæsning kan vi ikke, så jeg kan ikke svare på, hvad regeringen tænker over. Jeg kan sige, hvad vi tænker over, og vi afventer Bonnerupudvalget.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 11.41

Mødet genoptaget kl. 13.00

Formanden:

Jeg ser ikke arbejdsministeren. Vi kan ikke genoptage forhandlingerne, medmindre arbejdsministeren er til stede, og derfor må jeg udsætte mødet. Jeg udsætter mødet i tre minutter.

Mødet udsat kl. 13.01

Mødet genoptaget kl. 13.03

Formanden:

Jeg må understrege, også over for vor nye arbejdsminister, at møder i folketingssalen starter præcist; vi kan ikke genoptage forhandlingerne, hvis ministeren ikke er til stede.

Forhandlingen genoptoges.

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Jeg skal ligesom andre ordførere indlede med at sige velkommen til den nye arbejdsminister. Arbejdsministerens besvarelse var

jo ret bred; den sagde ikke specielt meget om kommende nedskæringer og forringelser for de arbejdsløse, men handlede mere om flaskkehalsproblemer og EDB i arbejdsformidlingen, forbedrede uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder, fejludbetalinger osv., og det var stort set også de problemstillinger, som de konservatives ordfører kom ind på.

Jeg vil tage et andet udgangspunkt; jeg vil tage udgangspunkt i arbejdsløshedsforsikringssystemet og de forringelser, der er sket, og tale om forholdene for de arbejdsløse og de forringelser, de har været udsat for. Efter min mening er den afgørende prøve på arbejdsløshedsforsikringssystemets kvalitet dets evne til at mindske de negative konsekvenser for de arbejdsløse, de beskæftigede og fagbevægelsen i en situation med langvarig massearbejdsløshed.

Dernæst vil jeg vende mig lidt til udlandet for at omtale, hvad der er sket dér, og hvad man kan frygte der måske også vil ske her. I de fleste vesteuropæiske lande har massearbejdsløsheden resulteret i, at arbejdsløse i millionvis er røget ud af eller aldrig er blevet optaget i forsikringssystemerne og i fagforeningerne. Dette har bl.a. resulteret i ny massefattigdom, vel tydeligst i et land som England. De obligatoriske helstatslige arbejdsløshedsforsikringer i f.eks. England og Vesttyskland har ikke kunnet yde noget specielt godt værn imod arbejdsløshedens svøbe. I disse lande er 50 pct. af de arbejdsløse uden for forsikringssystemet, når det angår forsørgelse, og den faglige organisationsprocent udviser markante fald. Ydelserne i de lande er så lave, at de arbejdsløse ikke blot bydes kummerlige forhold, men er tvunget til at udgøre et betydeligt tryk på løn- og arbejdsbetingelserne for de beskæftigede. Trods en langvarig massearbejdsløshed i Danmark har vi her i landet ikke set så negative effekter endnu. I Danmark er »kun« tyve procent uden for forsikringssystemet, og den faglige organisationsgrad er steget under krisen. Det vil sige, at omfattende fattigdom og desperation blandt de dagpengeberettigede er blevet undgået endnu, fordi dagpengeydelse trods alt har været i stand til at dæmme op for en fattigdom som den, vi kender hos de arbejdsløse i England.

Men hvad er det, der er ved at ske? Og undgår vi de voldsomme konfrontationer mellem arbejdende og arbejdsløse, som man

[Elisabeth Bruun Olesen]

f.eks. har set i England? Da vi diskuterede jobtilbudsændringerne sidste år, hev de borgerlige igen og igen en kanin op af foret, der sagde: det kan da ikke være meningen, at arbejdsløse skal kunne oppebære dagpenge et helt liv via den ørkesløse roulette: arbejde, arbejdsløshed, jobtilbud, arbejdsløshed, jobtilbud osv. Det synes jeg heller ikke; jeg synes, de skal have arbejde. Det er vi altså enige om i ord her i salen, men spørgsmålet om, hvordan de, der stadig væk er arbejdsløse, skal have det, er vi uenige om.

For ikke lang tid siden definerede Dansk Arbejdsgiverforening den reelle arbejdsløshed ned fra på dette tidspunkt 240.000 godt og vel til omkring 90.000. Kunstgrebet hed, at kun de, der var arbejdsløse i en længere periode, var reelt arbejdsløse. Resten var såmænd bare ved at skifte job, var sæsonarbejdsløse – som om man er det i 7 måneder; de 90.000 dækker nemlig dem, der har været arbejdsløse i over 7 måneder.

Ved samme lejlighed fik venstres næstformand pr. definition skabt fuld beskæftigelse, fordi han ikke mente, at disse 90.000 var arbejdsløse, men i virkeligheden sociale tilfælde, der hørte hjemme i det sociale system. Det var en smart måde at afskaffe arbejdsløsheden på, men ret ureel og politisk forfejlet.

Virkeligheden er, at arbejdsløse – også arbejdsløse i Danmark – bliver fattigere og fattigere. Som vi har været inde på flere gange, er dagpengemaksimums købekraft faldet med ca. 14 pct. fra 1982 til 1985, og det er købekraften, hr. Bo Kristensen, der er faldet.

Så plejer regeringen triumferende at sige: ja men der er meget færre, der modtager dagpenge. Det er også rigtigt nok; vi kunne aldrig drømme om at benægte, at der er kommet flere i arbejde, og det har vi heller aldrig benægtet, men det fald sker så uendelig langsomt, at man skal langt hen på den anden side af årtusindet, før der vil være noget, der ligner fuld beskæftigelse. Desuden hjælper det ikke de arbejdsløse, der ikke er kommet i arbejde, at andre er kommet i arbejde. De arbejdsløse har stadig væk mistet deres 14 pct., som arbejdsministeren siger – 14 pct. i købekraft. Samtidig falder og falder dækningsgraden. De 90 pct., som der står i dagpengeloven skal være maksimum, er en illusion. Der er trods alt ikke så mange, der er så lavt lønnede, at de opnår en dæknings-

grad på 90 pct. Dækningsgraden for alle arbejdere var i oktober 1983 lidt over 77 pct., i 1984 var dækningsgraden for en gennemsnitsarbejder på lidt over 72 pct., og i dag er den under 70 pct. Det vil sige, at dækningsgraden og købekraften er og har været kraftigt nedadgående, og der er ingen fra den borgerlige lejr, der har sagt, at den udvikling skal vendes i en opadgående retning; tværtimod accepterer man med sine to pct., at den nedadgående retning skal fortsætte.

Samtidig er der i den periode, vi har gennemløbet siden 1982, sket en række forringelser, f.eks. af de supplerende dagpenge, af jobtilbudsloven, af mindsteudbetalingen, af reglerne for sønehelligdagsbetaling, bortfald af 1. januar-beregningen osv.

Sidst så vi arbejdsministeren pønse på at forringe de arbejdsløses muligheder for at gå på kursus i dagtimerne, og det skulle gøres sværere for unge ufaglærte at komme ind i en A-kasse, angiveligt fordi pengene skulle bruges til at sætte SUnen op.

Jeg er glad for, at hr. Bo Kristensen udtrykte det på den måde, at man havde sendt det til en teknisk høring, og at man lavede det hele om, da den viste, at det åbenbart teknisk var dårligt. Jeg synes, vi skal sende mange flere ting til teknisk høring, hvis en teknisk høring får det resultat, at det bliver det stik modsatte, så jeg synes, de borgerlige skal fortsætte med den type tekniske høringer. Det kommer der meget godt ud af.

Så sagde fru Lone Dybkjær, der kun talte for sig selv, fordi man ikke kunne vide, hvad andre mennesker tænkte, ej heller regeringen, at de radikale ikke var til sinds, at der skulle komme flere forringelser for de arbejdsløse på dagpengeområdet. Det tror jeg selvfølgelig på, når det bliver sagt. Så vil jeg spørge regeringen, om den mener det samme – det må regeringen jo kunne svare på. Mener regeringen, at de tanker, der er i Bonnerupudvalget om, at 26 ugers reglen også skal gælde for supplerende dagpenge, er taget af bordet, og at man overhovedet ikke tænker på det mere? Hvis man tænker på det, fortolker jeg det som en kraftig og klar forringelse, men det kunne være godt at få opklaret i dag. Der hjælper det ikke at sige, at man afventer Bonnerupudvalgets rapport; dette her handler om de kommende forringelser. Det skulle altså glæde mig, hvis forringelsen var taget af bordet.

[Elisabeth Bruun Olesen]

Til slut vil jeg sige lidt om flaskehalsproblemet, som man har været meget inde på, og hvor man åbenbart synes, at det er et utroligt problem, at 5.455 job på et givet tidspunkt i 1985 har stået ubesatte. O.k., jeg synes heller ikke, det er godt, men jeg synes ærlig talt, det er noget værre, at vi stadig væk har langt over 200.000 arbejdsløse. Jeg vil ikke tage forskud på den diskussion, der skal være om flaskehalsproblemet i næste uge, men blot sige, at jeg kan erklære mig 100 pct. enig i den konklusion, man drager i rapporten fra Kvindeligt Arbejderforbund og SiD om paradoks- og flaskehalsproblemer, nemlig at påstanden om mangel på arbejdskraft skal tjene til at fastholde regeringens løn- og dagpengepolitik, skærpe kontrollen med de arbejdsløse og sikre, at erhvervsuddannelsessystemet indrettes efter arbejdsgivernes forgodtbefindende, at dårlige arbejds-, løn- og miljøforhold, som gør det vanskeligt at holde på arbejdskraften, ikke kan regnes for et paradoksproblem, samt at behovet for øget geografisk mobilitet ikke er dokumenteret, og at det alene på grund af de store menneskelige omkostninger, det giver, er et krav, som ikke bør imødekommes. Hvis man overhovedet skulle imødekomme et sådant krav, ville det involvere en anden boligpolitik, en anden daginstitutionspolitik og en helt anden politik i øvrigt, for folk i dette land kan jo ikke bare flytte; de kan jo ikke få nogen lejligheder at bo i de steder, de måtte flytte hen. Dertil kommer, at man ikke flytter for at bo syv måneder og arbejde i fiskeindustrien, otte måneder for at arbejde det næste sted, tre måneder for at arbejde det næste sted. Et samfund, hvor det er almindeligt, er ikke et samfund, jeg ønsker mig.

Til slut vil jeg sige, at VS kan stemme for den motiverede dagsorden, som SF og socialdemokratiet har foreslået, selv om vi selvfølgelig gerne havde set en endnu større forøgelse; men eftersom det er en forbedring, støtter vi det selvfølgelig.

Kofod-Svendsen (KrF):

Jeg vil først takke arbejdsministeren for en god og fyldig redegørelse, og så vil jeg samle mit indlæg i nogle hovedpunkter.

Jeg kan begynde med at konstatere det glædelige, at der inden for de sidste år virkelig er sket en vækst i beskæftigelsen. Den

absolut bedste foranstaltning, man kan gøre for de arbejdsløse, er jo at skaffe dem job, og det er, hvad denne regering har magtet. Ikke mindst blandt de unge ledige er ledigheden faldet virkelig dramatisk, og det er denne offensive udvikling, hvor der skabes stadig flere arbejdspladser, vi skal fremme. Der er nogle instrumenter, vi skal bruge. Dels er der hele den generelle økonomiske politik, dels er der nogle mere konkrete tiltag, som jeg her vil komme ind på.

Det første er en effektiv arbejdsformidling, for vi kan jo få et flaskehalsproblem, som det er blevet omtalt af flere, hvor man på én gang har ledige stillinger, men samtidig mangler kvalificeret arbejdskraft til at varetage dem, mens der går ledige. Der er endvidere en hel del mobilitetsproblemer og endelig det problem, om man har den rigtige uddannelse til de enkelte job. Der mener jeg arbejdsformidlingen har den opgave at være det aktivt opsøgende og analyserende organ, som virkelig bringer de ledige og dem, der har brug for arbejdskraft, sammen. Vi har også tidligere i denne sal drøftet flere mangler ved arbejdsformidlingen, og denne arbejdsformidling må stadig effektiviseres.

Det andet, jeg vil slå på, er uddannelse: efteruddannelse, videreuddannelse. I det uddannelsessamfund, vi lever i, tror jeg man realistisk må regne med, at det ikke er en selvfølge, at den uddannelse, man har fået, kan sikre én et bestemt job hele livet igennem. Vi må stadig give tilbud om omskoling, så man får de færdigheder, som er nødvendige for netop at tage de og de job. Vi må også udbygge samarbejdet mellem skolerne og erhvervslivet, bl.a. ved i større omfang end nu at lade skolerne inddrage aktive erhvervsfolk i erhvervsorienteringen samt ved at udvide ordningen med erhvervspraktik, så vi helt fra begyndelsen får sikret os, at alle, der går ud af skolen, enten får en videre uddannelse eller kommer ind i et konkret job. Desuden skal støtten til efteruddannelse og omskoling stadig udvides for at fjerne de uddannelsesmæssige hindringer for jobskifte og samtidig bidrage til en effektiv udnyttelse af den mest moderne teknologi. Det er den offensive udvikling, vi hele tiden må fremme.

Endelig må vi være i front, når det gælder om at inddrage og udnytte ny teknologi. Det kan ikke nytte, at andre lande er foran os. Det vil på lang sigt få os til at sakke agterud;

[Kofod-Svendsen]

så får vi ikke de arbejdspladser, vi har brug for.

Magter vi at lave en mere effektiv arbejdsformidling, stadig udbygge vort uddannelses-system og stadig satse på en teknologisk udvikling, er jeg overbevist om, at vi kan skabe yderligere arbejdspladser og dermed nedbringe antallet af ledige, og det er den mest konstruktive politik, vi kan føre for at bringe ledige i arbejde.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Det lyder smukt, når hr. Kofod-Svendsen siger, at vi skal effektivisere og gøre arbejdsformidlingen bedre. I forbindelse med beslutningsforslag nr. B 73 har vi i arbejdsmarkedsudvalget fået en oversigt fra arbejdsformidlingskontorenes personales landsklub, som fortæller, at de besparelser og nedskæringer, som regeringen har foretaget i 1984, 1985, 1986 og 1987, betyder følgende: 35 stillinger er blevet nedlagt i 1984, 43 stillinger i 1985, 29 stillinger i 1986, og 68 stillinger forventes nedlagt i 1987. Jeg spørger bare: er det et udtryk for, at man vil opprioritere? At man vil gøre arbejdsformidlingen og det opsøgende arbejde bedre? Eller hvad er det udtryk for? Jeg tager det som et klart udtryk for, at man vil nedprioritere arbejdsformidlingens aktiviteter og gøre det ganske svært at udføre det opsøgende arbejde og vejledningsarbejde, der er nødvendigt, hvis man skal løse ikke mindst de langtidslediges problem.

Så siger hr. Kofod-Svendsen også meget smukt, at det er vigtigt, at der er et veludbygget efteruddannelsessystem. Nu har bestyrelserne for brancheudvalgene og skoleudvalgene på specialarbejderskolerne, som jo har ansvar for efteruddannelse og omskoling af ufaglærte, vist, at de besparelser, der er foretaget fra 1985 til 1986, betyder et aktivitetsfald på 6 pct. Både brancheudvalgene, som jo er paritetisk sammensat, og skoleudvalgene, hvor der også er paritetisk sammensætning, har opgjort, at det vil betyde et fald i aktiviteterne på 21 pct., og det er vel egentlig ikke et udtryk for en opprioritering af efteruddannelserne. Derfor lyder omsorgen fra kristeligt folkepartis side temmelig hul.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KrF):

Jeg vil gerne gøre en enkelt bemærkning i anledning af fru Jytte Andersens indlæg, nemlig at vi står i den glædelige situation, at der er færre ledige, samtidig med at der sker en effektivisering af arbejdsformidlingen. I det øjeblik der sker en effektivisering og der totalt er færre ledige, er der også dermed bedre mulighed for at vejlede den enkelte. Derfor mener jeg, der er mulighed for den opprioritering, jeg lagde op til.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Det er korrekt, at der er en nedgang i ledigheden, og det kan vi glæde os over i fællesskab. Men der er stadig væk en markant høj arbejdsløshed på omkring 230.000; i aktuelle tal er det omkring 600.000-650.000, der årligt går igennem systemet. På den baggrund er det vel ikke rimeligt at lægge op til besparelser, der betyder personalereduktioner på omkring 175 personer. Godt nok kan der ske en effektivisering i form af ny teknologi osv., men der skal jo dog mennesker til at tale med de mennesker, der er arbejdsløse, for det er trods alt det, hele vejledningssystemet går ud på.

Dohrmann (FP):

Den bedste hjælp, folkettinget kan give de arbejdsløse, er naturligvis at føre en sådan politik, at alle de mange ledige får et jobtilbud og derved kommer i beskæftigelse. Det skal selvfølgelig være et tilbud i det private erhvervsliv i stedet for i den offentlige sektor, som jo igennem mange år til stadighed er blevet udvidet, uanset hvilken regering vi har haft.

Det er desværre en kendsgerning, at vi endnu har alt, alt for mange ledige, men det er desværre også en kendsgerning, at der i dag eksisterer et paradoksproblem. I visse egne af Jylland råber og skriger man på arbejdskraft, men den kan ikke skaffes, og så må man spørge sig selv, om der trods alt ikke var en vis rimelighed i, at i hvert fald yngre mennesker, som ikke er bundet ved, at de har stiftet hjem, blev mere eller mindre tvunget til at søge hen, hvor arbejdet findes.

For nogle år siden var det meget almindeligt, at folk rejste fra provinsen til København, fordi der var bedre beskæftigelsesmu-

[Dohrmann]

ligheder i København. Jeg synes ikke, det ville være helt urimeligt, at man i dag rejste den anden vej, altså søgte til provinsen fra de områder, hvor der ikke er de store muligheder for beskæftigelse. Men det kræver nok en omstilling, for det er jo blevet mere eller mindre naturligt, at man stiller sig tilfreds med at få udbetalt en understøttelse for ikke at producere noget, hvis man ikke kan få job lige præcis i det område, hvor man bor. Jeg mener ikke, det er noget, man skal lovgive om her og nu, men jeg synes, at vi som politikere skal sige det rent ud, at det ikke er acceptabelt, at man visse steder i landet savner arbejdskraft, mens der andre steder er mennesker, som ikke har noget at bestille.

Vedrørende forespørgslen vil jeg i øvrigt sige, at ingen nu kan komme uden om, at vi heldigvis igennem de senere år har oplevet, at inflationen er stagneret, og det er selvfølgelig også noget, der har temmelig stor betydning for dem, der ikke har de store midler at råde over. Den spiral, vi var inde i for ikke så mange år siden med lønstigninger og vareprisstigninger, og hvor inflationen løb løbsk, gik jo først og fremmest ud over dem, der ikke havde de store midler. Derfor tror jeg ærlig talt ikke på påstanden om, at de ledige er dårligere stillede i dag, end de var for nogle år siden.

Nu tales der om en ny afgiftsbuket, som måske kommer til behandling allerede i morgen, og det er virkelig en af de ting, som kan forringe mulighederne også for de ledige. Derfor vil jeg allerede nu sige, at jeg synes, det er en helt forkert politik, regeringen dér slår ind på. Nu er der kommet en række nye ministre, men jeg tror ærlig talt ikke, det rent praktisk medfører nogen ændringer i den politik, regeringen indledte med julepakken.

Et eller andet tyder på, at regeringen nu har valgt samme model, som socialdemokratiet har kørt med i mange år, nemlig skatte- og afgiftsstigninger; altså: man lader det offentlige forbrug stige og forsøger at begrænse det private forbrug ved at indføre skatte- og afgiftsstigninger. Resultatet bliver naturligvis, at den spiral, jeg talte om for lidt siden, igen vil dukke op med forstærket kraft. Der vil komme nye lønkrav; den 2 pct.-regel, der er vedtaget, ser da meget pæn ud, men i praksis holder den ikke. Derfor er det så absolut også et af de områder, hvor man kan hjælpe de ledige ved at sige nej.

Endelig vil jeg sige, at det lyder meget pænt, når socialdemokratiet og SF stiller denne forespørgsel og ligesom prøver at tage alle de mange ledige ind under deres brede vinger. Men hvad er den politik, de to partier gør sig til talsmænd for i øvrigt? Hver eneste gang man afskediger nogle folk inden for den offentlige sektor eller bare rokerer lidt rundt med dem, er de to partier lige ved at flippe ud af bekymring – det er vel nok noget forfærdeligt noget! Men det er nu engang stadig væk sådan, at det er de folk, der er i beskæftigelse, dem, der betaler skatter og afgifter, altså alle skatteyderne, der skal betale hver eneste krone, der bruges i den offentlige sektor. Og hvis der er noget, der skaber arbejdsløshed, er det høje skatter, høje omkostninger osv. Derfor er den politik, både socialdemokratiet og SF gør sig til talsmænd for, selvmodsiggende, den hænger ikke sammen.

Det er muligt, man kan påvirke nogle enkelte vælgere med at rejse sådan en forespørgselsdebat, men i bund og grund er den falsk, for det, de to partier har at tilbyde, vil skabe endnu flere arbejdsløse.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Nu var det jo egentlig ikke en diskussion om paradoksproblemer eller flaskehalsproblemer, vi skulle have haft i dag, men når man bliver ved, må jeg jo korrigere. Jeg synes stadig væk, at den rapport, som SiD og KAD har lavet sammen, er god, og jeg synes især, deres historier er gode. Jeg vil tage en af dem frem, og for at man ikke skal kunne sige, at jeg nu vælger en på må og få, starter jeg med nummer ét. Deri meddelte en fabrikant fra Thor Fisk, at han ville etablere en filetfabrik, og at han skulle bruge i alle tilfælde 42 uddannede kvinder; faktisk var der ingen grænser, men han kunne godt starte med de 42 kvinder. Men de 42 blev ustandselig sendt hjem, og resultatet var, at afdelingen kun beskæftigede 8–10 kvinder i sammenlagt 1½ måned; så lukkede den.

Sagen er, at man aldrig har kunnet dokumentere paradoksproblemet. Kun i meget sjældne tilfælde kommer der et bud på, hvem og hvad det er, og som regel er det højtlojntede teknikere: dataloger, ingeniører.

[Elisabeth Bruun Olesen]

Det sidste, jeg vil sige i denne debat om paradoksproblemer, er, at 25 pct. af Arbejdsgiverforeningens medlemsvirksomheder i 1978 sagde, at man ikke kunne få den fornødne arbejdskraft; man havde 5.000 ledige job, sagde man – det er nogenlunde det samme, man siger nu – men man havde kun fundet det umagen værd at anmelde de 35 pct. til arbejdsformidlingen. Der var 190.000 arbejdsløse dengang, og hvad blev det fulgt op af? Det blev fulgt op af det, det skulle bruges til, nemlig forringelser af dagpengenes størrelse og andre forringelser, som vi har set hegle ned over de arbejdsløse lige siden.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Jeg vil gerne nævne et par andre eksempler fra rapporten »Fup eller fakta om flaskehalsproblemer«. Der er ikke nogen, der har anfægtet, at den opgørelses tal på 5.455 – det er det tal, vi taler om – skulle udgøre et flaskehalsproblem. Men er det et tal, som hviler på, hvad man står og mangler? Nej, det er et tal, der hviler på en ordrestatistik, og ordret er jo ikke altid noget, der er lige så sikre som amen i kirken.

Dernæst en paradokshistorie, som hr. Dohrmann kunne have brug for at lære af. I Jyllands-Posten opslog man i store artikler for noget siden, at jern- og metalindustrien i Århus amt manglede 70 personer. Så sendte arbejdsformidlingen spørgeskemaer ud, og den fik ingen tilbage. Der var altså ikke det behov, som man havde sagt til Jyllands-Posten, for kvalificerede medarbejdere til jern- og metalindustrien.

Et andet eksempel er træ- og møbelindustrien i Løgstør. Der angav 3 virksomheder, at de manglede 12 faglærte og ca. 15 ikke-faglærte træindustriarbejdere. Det lykkedes arbejdsformidlingen, da den fulgte sagen op, at anbringe et par stykker. Der var altså ikke brug for de store tal, som man havde sagt i den presse, man havde kørt på sagen.

Det tredje og sidste eksempel er erhvervsrådet i Struer, der sagde, man manglede 15 svejsere. I arbejdsformidlingen vidste man ikke noget om, at man skulle mangle 15 svejsere, og der gik faktisk 275 arbejdsløse svejsere rundt i Struer, men virksomhederne havde altså ikke gjort sig den ulemilighed at henvende sig til arbejdsformidlingen.

Denne debat har ene og alene ét formål, og det er at mistænkeliggøre de arbejdsløse ved at sige, at det er dem, der ikke vil arbejde, men det passer ganske enkelt ikke.

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Det sidste var simpelt hen noget sludder. Når jeg siger sådan, er det overhovedet ikke for at mistænkeliggøre nogen som helst. Lad mig sige det på den måde: mange ledige kan desværre ikke få et job i dag; o.k., der findes da også nogle, som har vænnet sig til arbejdsløshed, og som ikke er synderlig interesseret, men det er et lille mindretal. Men jeg synes også, det er forkert at bestride, at der virkelig eksisterer et paradoksproblem, for det gør der, og det synes jeg også at et parti som socialdemokratiet må være meget interesseret i og ikke bare afvise på den måde.

Fru Jytte Andersen nævner bl.a., at arbejds giverne ikke har henvendt sig til arbejdsformidlingen. Jeg tror, det hænger temmelig meget sammen med, at mange arbejdsgivere ikke har den store tiltro til, at arbejdsformidlingen som sådan er særlig god til at formidle kontakten mellem arbejdstagere og arbejdsgivere. Jeg tror, at mange, især mindre virksomheder, søger deres folk på en lidt anden måde, bl.a. ved at annoncere o.lign. Derfor mener jeg ikke, man kan se på, hvor mange der henvender sig til arbejdsformidlingen. Igen må jeg sige, at der de steder i landet, hvor der er behov for arbejdskraft, må være så stor fleksibilitet, at i hvert fald unge mennesker, som ikke er bundet på nogen som helst måde, søger derhen.

Jeg ved godt, at mange unge mennesker, som ikke har haft job og ikke har haft mulighed for at have det, har et økonomisk problem, fordi de har svært ved at få hjælp til at etablere sig et andet sted. Derfor er der altså mange ting, som også socialdemokratiet kunne gøre for, at der kom nogle flere i beskæftigelse, og det burde socialdemokratiet efter min mening gøre i stedet for blot at sige, at der ikke eksisterer noget paradoksproblem, for det gør der, og det er en kendsgerning.

(Kort bemærkning).

Ole Henriksen (SF):

[Ole Henriksen]

Jå, selvfølgelig eksisterer der paradoksproblemer, og et af dem er det velkendte, at arbejdsgiverne søger unge, højtuddannede, helst med 20 års erfaring inden for faget, og så lodser dem, der ikke rigtig kan følge med, dem, der er i 50 års alderen, ud i arbejdsløshed. Og som vi lige har fået at vide, er et af paradokserne også, at det er overordentlig vanskeligt at få en fornøden efteruddannelse endsige et arbejde i den alder. Jeg mødte forleden dag en arbejdsgiver, der sagde, at han også beskæftiger en masse ældre mennesker oven i købet. »Vi har dem helt op til 30 år«, sagde han. Hvis det er gængs, er det klart, at vi har et paradoksproblem også på arbejdsgiverside.

Så vil jeg lige spørge hr. Dohrmann, om han kan give nogen eksempler på, hvornår f.eks. SF flipper ud, fordi der bliver rokeret rundt med de offentligt ansatte; det sagde hr. Dohrmann i sit første indlæg. Nej, vi flipper ikke ud; vi er opmærksomme på, at de ansatte i den offentlige sektor er udsat for et enormt pres for tiden, både i form af rationaliseringer, på lønområdet osv. Det er vi meget opmærksomme på, men vi flipper aldeles ikke ud over, at man laver fornuftige rokeringer derinde.

Det kan godt være, hr. Dohrmann synes, at vores forespørgsel i dag er unødvendig, men jeg savnede faktisk en tilkendegivelse fra hr. Dohrmann om, hvordan han stiller sig til dagsordensforslaget om at hæve understøttelsen med 10 pct. i 1986.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Det var en ejendommelig argumentation, hr. Dohrmann anvendte i forhold til det reelle paradoksproblem, som jo altså er af beskedent omfang på nuværende tidspunkt. Det, hr. Dohrmann sagde, var, at det godt kan være, der er nogle arbejdsledige, og at der samtidig er nogle arbejdsgivere, der mangler arbejdskraft, men arbejdsgiverne har altså ikke tiltro til, at arbejdsformidlingen kan formidle den fornødne arbejdskraft, og så skulle det være et paradoksproblem. Det er konklusionen af den argumentation, hr. Dohrmann brugte før, men det er vist ikke det, vi andre betragter som et paradoksproblem; det er arbejdsgiverens hånlige holdning til arbejdsformidlingssystemet. Jeg er sikker på, at re-

geringen deler den opfattelse, at arbejdsgiverne, hvis de vil have, at vi skal tage deres ønsker om at få kvalificeret arbejdskraft alvorligt, naturligvis også skal bruge det system, som det offentlige og vi i fællesskab stiller til rådighed for dem, nemlig arbejdsformidlingssystemet.

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Jeg vil lige sige til fru Jytte Andersen, at jeg aldeles ikke kommer med hånlige bemærkninger om nogen, og jeg mener ikke, at jeg repræsenterer hverken arbejdsgiverside eller lønmodtagerside. Jeg sidder her som medlem af folketinget, og dermed betragter jeg mig faktisk som repræsentant for hele befolkningen og ikke for enkelte grupper. Men jeg kan godt høre, at fru Jytte Andersen bliver ved med at skabe en stor kløft imellem de forskellige befolkningsgrupper. Jeg tror ikke, den reelt findes, men der er nogle politikere, som gør alt for at grave en grøft imellem lønmodtagere og arbejdsgivere, men i praksis er den ikke så stor, som man gør den til herinde på Christiansborg.

Hr. Ole Henriksen havde set nogle steder, at mennesker over 50 år bliver skubbet ud i arbejdsløshed. Jeg skal da ikke udelukke, at det er sket nogle steder, men jeg mener også, det er en grov mistæneliggørelse. Hvad skete der, dengang efterlønnen kom og mange af de gode gamle lønmodtagere gik på efterløn? Kom der unge ind i stedet for? Ja, i nogle situationer gjorde der, men der var sandelig også mange steder, hvor man slet ikke regnede med, at man kunne få yngre medarbejdere, som kunne udfylde deres plads, og derfor er den bemærkning også generelt forkert.

I øvrigt skal jeg sige, at vi selvfølgelig agter at stemme imod det dagsordensforslag, der er fremsat. Det burde egentlig være unødvendigt at sige det, men i og med, at jeg sagde, at den bedste hjælp, man kunne give folk, der desværre er ledige, var at skaffe dem et job, skal man stemme imod et sådant skadeligt dagsordensforslag.

Det er nu engang også sådan, at der er udgifter forbundet med at have et job, og vi skulle nødig ende i den situation, at det giver mere at ligge hjemme på sofaen end at passe sit arbejde.

Ole Vagn Christensen (S):

Mange, som har lyttet til denne diskussion, må stå tilbage med en mærkelig fornemmelse over den reaktion, som er kommet fra henholdsvis de radikale og regeringen i anledning af, at socialdemokratiet har rejst denne forespørgsel.

Det, jeg har fundet anledning til at sige nogle ting om, er situationen for de unge. Jeg har i et svar fra den tidligere arbejdsminister fået at vide, at der er 8.500 færre pladser til de unge, end det var forudsat i regeringens ungdomsprogram i 1984. Hvordan passer det sammen med den ungdomsarbejdsløshed, der har været fra 1982 til 1984? Gruppen de 16-20-årige udgjorde i 1982 16.706 og i 1984 15.775, hvilket er et fald på knap 1.000. Men det skal ses på baggrund af, at der var 8.000 færre unge, så al snakken om, at ungdomsarbejdsløsheden skulle være faldende, passer i hvert fald ikke for denne aldersgruppes vedkommende.

For dem, der er mellem 20 og 25 år, ligger noget af forklaringen i, at der heldigvis er nogle af dem, der er blevet ældre, men det betyder jo ikke, at de dermed også er kommet i beskæftigelse, de bliver bare ikke registreret i denne mellemgruppe.

I øvrigt er der et andet forhold, der gør sig gældende. Ifølge de hvidbøger og statistikker, vi får udleveret, er der 15.000 langtidsledige unge.

Noget, der har været medvirkende til, at flere kvinder er blevet ledige, er det kraftige angreb, der blev rettet mod jobkabelsesloven, for jobkabelsesloven havde det gode i sig, at den gav mænd 60 pct.s mulighed for at komme i beskæftigelse, men kvinder 75 pct.s mulighed.

Men der er også en anden alvorlig ting, som vi kan konstatere, når vi ser på hele billedet, og det er, at antallet af unge på bi-standshjælp er steget fra 1982 til 1984 med 3.000. Hertil kommer de 40.000 unge, som er omtalt i hvidbogen, men som ikke eksisterer noget som helst sted. Jeg vil ikke sige, de flakker rundt, men de har altså en tilværelse, der ligger uden for det normale.

Jeg har været nødt til at bruge tallene fra 1984, for det var meget svært at få nogle tal for 1985. Men er disse tal nu så interessante? Er det, der er interessant, ikke at høre, om der er en vilje til at gøre noget for denne

gruppe, som man taler så meget om? Men jeg kan forstå på det, jeg har hørt her fra henholdsvis de radikale og regeringen, at det vil man ikke – man vil lade dem overgå til lykkens gudinde: det private erhvervsliv. Det synes jeg også er en smuk tanke, men det løser altså ikke de unges nuværende problemer.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Det er kun en kort bemærkning, for arbejdsministeren får jo nu ordet for at svare ordførerne. Jeg vil lige præcisere de tre spørgsmål, jeg har stillet til arbejdsministeren, så vi er sikker på at få dem besvaret.

For det første: er regeringen tilhænger af tvungent medlemskab af A-kasser? Jeg er godt klar over, at det er et radikalt forslag, men derfor må man vel have lov at spørge, om regeringen synes, det er en god idé eller en dårlig idé.

Det andet spørgsmål, jeg har stillet, er spørgsmålet om den fiasko, som ordningen med uddannelsesstilbud til de langtidsledige har vist sig at være. Det frygtede vi at den ville blive. Hvilken årsag ser regeringen til, at det er blevet en fiasko, og hvad agter man at gøre ved dette?

Endelig er det sidste og vigtigste spørgsmål – og det vil vi blive ved med at gentage, indtil vi får det klart besvaret – spørgsmålet om, hvorvidt dagpengemodtagere, arbejdsløse, efterlønsmodtagere osv. skal rammes i forbindelse med den påskepakke, som man nu sidder og forhandler om andre steder her i huset, eller om der kan blive givet et klart tilsagn om, at de mennesker, der i forvejen er gået 16 pct. ned i levestandard under den borgerlige regering, nu ikke yderligere skal presses.

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Jeg vil spørge hr. Ole Vagn Christensen, som talte så varmt om de unge mennesker, om socialdemokratiet ikke vil overveje i det mindste at henstille til forbundene – for socialdemokratiet har jo trods alt en vis indflydelse i forbundene, selv om der har været visse kurrer på tråden i den sidste tid – at overveje at sørge for, at unge mennesker på

[Dohrmann]

18 år fik nogle andre overenskomster. For jeg føler mig 100 pct. overbevist om, at dette, at unge mennesker på 18 år faktisk kommer direkte fra skolebænken ud i virksomhederne og skal have den samme tarifmæssige løn som andre, på trods af at de overhovedet ingen erfaring har, simpelt hen bevirker, at mange unge må gå ledige i dag.

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Jeg vil først over for formanden og folketingets beklage, at jeg kom nogle få sekunder for sent ind i salen. Jeg er godt klar over, at min udmærkede undskyldning ikke er udmærket nok, og jeg skal tilstræbe, at det ikke gentager sig.

I øvrigt vil jeg tage udgangspunkt i fru Lone Dybkjærs bemærkninger om, hvordan det er at komme tilbage til folketingssalen. Jeg må sige, at hvor dagen i går bød på en række oplevelser, som jeg ikke havde prøvet før, har dagen i dag bevirket, at jeg føler mig hjemme i en tryk havn i folketinget, som jeg kender det fra dengang, jeg var medlem af folketinget, og det er da rart med en tryk havn midt i en række nye oplevelser.

Jeg vil også gerne sige tak til samtlige ordførere for den venlige modtagelse, jeg har fået, og for de tilsagn til, at man i hvert fald vil forsøge næsten fra alle sider – hvis ikke det var fra alle sider – at etablere et samarbejde. Det er faktisk helt i den ånd, jeg gerne vil indlede mit embede i arbejdsministeriet med at formidle et så bredt samarbejde som overhovedet muligt med hensyn til arbejdsmarkedspolitikken.

Jeg vil gerne sige specielt til hr. Ole Henriksen i forbindelse med fortolkningen af, hvad det var, jeg talte om, nemlig sund fornuft, at jeg altid har været en lille smule misundelig på den SF-plakat, der hed »Sund Fornuft«. Jeg synes, at partiet socialistisk folkeparti var heldigt, at man havde de to bogstaver som indledning til sit partinavn, fordi »Sund Fornuft« selvfølgelig er et godt slogan. Jeg er sikker på, at hr. Ole Henriksen ligesom jeg er klar over, at sund fornuft ikke nødvendigvis betyder det samme for SF, for regeringen og for andre her i salen.

Der er blevet stillet en række spørgsmål, og jeg skal prøve at kommentere nogle af dem. Fru Jytte Andersen, hr. Svend Auken og en lang række andre ordførere har været

inde på spørgsmålet om de uddannelses tilbud, som er stillet til rådighed for de langtidsledige i forbindelse med den nye uddannelsesydelser, og der har været rettet den kritik, at tilbuddene ikke var rigtige, navnlig ikke i forhold til midaldrende, ufaglærte kvinder med en kort skoleuddannelse. Hr. Svend Auken brugte en meget stærk betegnelse for sin oplevelse af, hvordan dette forslag havde virket.

Jeg er ikke enig i den karakteristik. Selv til de uddannelsespladser og kurser m.v., der mest direkte retter sig mod langtidsledige med meget begrænsede uddannelses- og skolemæssige forudsætninger, f.eks. LAMU-kurser, altså længerevarende arbejdsmarkedsuddannelser, dvs. kurser af ca. 20 ugers varighed, har tilgangen i andet halvår 1985 været overraskende lav. Der var 100 ansøgere, og der var afsat 1.000 pladser. Det er i hvert fald indtil videre regeringens opfattelse, at der kan være tale om indkøringsproblemer, selv om der er gjort en betydelig administrativ indsats for at informere om ordningen og tilbuddene. Det kan være, der er årsager til, at de pågældende langtidsledige tøver med at træffe et uddannelsesvalg. Vi vil gerne have undersøgt, hvad disse årsager i givet fald kan være.

Vi følger løbende med i, hvordan ordningen virker. Det gør vi bl.a. baseret på, at vi har aftalt med det radikale venstre, at vi nøje vil følge ordningen og vurdere, om der kan blive behov for at foretage administrative justeringer, men indtil videre er det altså vurderingen, at det er indkøringsproblemer, og derfor er det da også sådan, at selv om det antal pladser, som blev stillet til rådighed, ikke blev brugt i tilstrækkelig grad i 1985, er der på budgettet for 1986 fastholdt et niveau svarende til det oprindelig forudsatte i forbindelse om, at efterspørgslen efter disse tilbud bliver større i 1986. Vi vil altså følge området, men indtil videre er vi ikke enige i den karakteristik, som hr. Svend Auken gav.

Fru Jytte Andersen var så venlig at give mig nogle læsevejledninger, og dem vil jeg da notere mig og se, om de giver anledning til overvejelser.

Så var hr. Svend Auken inde på spørgsmålet om beskæftigelsen og betalingsbalancen. Jeg forstod det sådan, at hr. Svend Auken er enig med regeringen i, at det er vigtigt at prioritere beskæftigelsen højt og dermed vigtigt

[Arbejdsministeren]

at prioritere, at vi får nedbragt arbejdsløsheden så meget som overhovedet muligt. Jeg forstod også, at hr. Svend Auken følte, at resultaterne af den prioritering direkte eller indirekte bl.a. var blevet, at betalingsbalanceunderskuddet er blevet for stort. Man må selvsagt medgive hr. Svend Auken, at betalingsbalanceunderskuddet er blevet for stort, men det har altså været en af konsekvenserne af, at beskæftigelsen har været prioriteret højt. Jeg forstod det egentlig også sådan, at hr. Svend Auken mente, det var nødvendigt at foretage et indgreb med henblik på at reducere det alt for store betalingsbalanceunderskud, og jeg forstår også, at hr. Svend Auken er så ivrig efter at få dette forslag til debat, at han ikke mener at kunne vente, til der sandsynligvis i den nærmere fremtid vil blive et antal lejligheder til i forbindelse med den egentlige dagsorden for folketinget at komme til at beskæftige sig med dette spørgsmål.

Bare for at der ikke skal være nogen misforståelser, vil jeg da godt sige noget i forbindelse med hr. Svend Aukens spørgsmål om, hvorvidt regeringen vil garantere her i dag, at de arbejdsledige vil blive friholdt for det, hr. Svend Auken kalder stramninger, i en løsning, som hr. Svend Auken ikke kender endnu, men som han gerne vil høre noget om. Jeg vil for en sikkerheds skyld præcisere over for hr. Svend Auken, at uanset hvor mange gange det samme spørgsmål bliver gentaget, uanset hvor mange gange hr. Svend Auken beder mig om at svare på det spørgsmål, vil mit svar være, at jeg ikke i forbindelse med denne forespørgsel vil beskæftige mig med det indgreb, som vi ikke har færdigforhandlet, og som ikke har været forelagt for vore folketingsgrupper; vi vil derfor selvfølgelig heller ikke begynde at diskutere det i folketingssalen, inden vi er klar til at fremlægge det. Jeg må altså sige til hr. Svend Auken, at jeg ikke vil svare på det af hr. Svend Auken stillede spørgsmål, uanset hvor mange gange spørgsmålet bliver stillet.

Lad mig køre videre med et andet af hr. Svend Aukens spørgsmål, der lå i forlængelse af det med stramningerne og pakken her og nu. Jeg vil gerne gentage for en sikkerheds skyld det, jeg sagde i min indledning om hele arbejdet med arbejdsløshedsforsikringsområdet. Jeg sagde i den sammenhæng: jeg vil i den forbindelse gerne understrege, at

det ikke er formålet med finansieringsreformen at opnå besparelser i statens nuværende udgifter til arbejdsløshedsforsikringen. Det vil jeg gerne gentage, og det mener jeg som en forsikring.

Jeg vil også sige om finansieringssystemet, at uanset om fru Elisabeth Bruun Olesen eller andre kræver et svar og ikke mener, det er et svar at henvise til, at Bonnerup-udvalgets betænkning ikke er færdig endnu, er det rent faktisk mit svar, at vi ikke vil tage stilling til, hvorledes den fremtidige regulering af dagpenge- og efterlønsatskerne skal ske, før Bonnerupudvalget har afgivet sin betænkning. Vi synes rent faktisk, det er fornuftigt at skaffe sig et godt grundlag, inden man tager stilling, og det håber jeg da at ordføreren for VS kan acceptere.

Hr. Svend Auken stillede et spørgsmål om regeringens holdning til de radikale overvejelser om at kræve et obligatorisk A-kasse-medlemskab. Det er da et elegant spørgsmål, og jeg vil svare hr. Svend Auken, at det har regeringen for øjeblikket ingen overvejelser om at støtte.

Hr. Ole Henriksen var inde på et interessant emne, nemlig privatisering, selvforsikring osv. Jeg vil gerne sige til hr. Ole Henriksen, at mit svar vedrørende den problemkreds er akkurat det samme som det svar, jeg netop har givet hr. Svend Auken, at vi afventer Bonnerupudvalgets betænkning, og jeg er sikker på, at vi vil få rig lejlighed til at drøfte alle mulige og umulige finansieringsmetoder på det tidspunkt.

Fru Lone Dybkjær udtrykte ønske om, at de gode relationer, der havde været til den tidligere arbejdsminister, kunne videreføres til den nuværende. Det håber jeg inderligt også vil ske, og jeg håber, som jeg har nævnt, at det vil ske i forhold til mange af de ordførere fra de forskellige partier, der beskæftiger sig med arbejdsmarkedsspørgsmål.

I forbindelse med det vil jeg gerne lige nævne, at fru Lone Dybkjærs ønske om at få en kulegravning af, hvad der egentlig er den reelle arbejdsløshed, sådan at vi har en bedre fornemmelse af, hvad det er for et problem, vi beskæftiger os med, når vi diskuterer arbejdsløshedstallene, er et ønske, som jeg i fuld udstrækning deler, og jeg kan allerede her love, at vi i arbejdsministeriet vil stå til rådighed med enhver ønskelig belysning af

[Arbejdsministeren]

dette spørgsmål; vi stiller gerne arbejdskraft til rådighed for det.

Så skal jeg blot til sidst konstatere, at det er med tilfredshed, jeg har noteret mig, at der er et flertal her i salen, som vil afvise det af forslagsstillerne fremsatte forslag om motiveret dagsorden.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg forstår det meget klart sådan, at en forsikring om, at de arbejdsløse i forvejen dårlige situation ikke vil blive forringet yderligere i forbindelse med det planlagte påskeindgreb, får vi ikke af arbejdsministeren. Arbejdsministeren siger også, det er helt utilstedeligt overhovedet at drømme om, at jeg kunne få det under denne forespørgselsdebat. Jeg vil bede arbejdsministeren om at læse teksten til forespørgslen, der går på, hvilke yderligere nedskæringer regeringen har planer om i forhold til de arbejdsløse. Det er altså ikke helt irrelevant at stille det spørgsmål. Jeg er såmænd ikke interesseret i at få løftet sløret – det kan såmænd desværre ske tidligt nok – for regeringens planer. Nej, det, jeg er interesseret i, er at få tilkendegivet en holdning, og en holdning har man lov til at have, navnlig i en debat. Mener arbejdsministeren og regeringen, at de arbejdsløse, der i forvejen har haft en nedgang på 16 pct. sammen med efterlønsmodtagere osv., kan bære yderligere forringelser af og nedskæringer i deres forbrugsmuligheder? Det er jo en holdning, en politisk tilkendegivelse, og hold så gerne de andre forhandlinger inden døre, indtil man er færdig!

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Jeg vil blot rette en enkelt ting, som jeg er sikker på kan blive bekræftet, når vi ser fortrykket af Folketingstidende. Jeg brugte på ingen måde udtrykket, at det var utilstedeligt, at hr. Svend Auken ønskede at få svar på sit spørgsmål. Jeg konstaterede blot, at uanset hvor mange gange hr. Svend Auken stillede det, havde jeg ikke tænkt mig at besvare det. Det er noget andet.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Jeg bemærkede, at arbejdsministeren ikke ville tage stilling til en regulering af dagpengene, før Bonnerupudvalget har færdiggjort sin betænkning, fordi arbejdsministeren ønsker at kunne gøre det på så godt et grundlag som muligt og så kvalificeret som muligt, og det vil jeg så tage til efterretning.

Jeg ved også, at finansieringsdelen af Bonnerupudvalgets arbejde skal være færdig omkring oktober 1986. Jeg vil bare sige, at jeg står lidt undrende over for, at det skulle være nødvendigt at fastlåse dagpengene fra 1. april 1986 til 1. oktober 1987, når man er færdig med arbejdet i Bonnerupudvalget i 1986. Det kunne måske være klogt, at man lod være at fastlåse dem i så lang tid, men allerede i oktober, når man i Bonnerupudvalget vidste, hvad man ville, åbnede for en regulering.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg har forstået det sådan, at baggrunden for de indgreb, man nu overvejer, er, at forbruget er steget. Arbejdsministeren kan umuligt mene, at folk, der har fået nedsat deres realløn med 16 pct., har bidraget til dette merforbrug i samfundet, og derfor er det selvfølgelig interessant at få at vide: mener arbejdsministeren desuagtet, at disse mennesker, der ikke har haft et stigende, men tværtimod et kraftigt faldende forbrug, også skal være med til at betale regningen for dem, der har haft et stigende forbrug, i forbindelse med et indgreb? Det synes jeg denne dagsorden danner det rigtige grundlag for en besvarelse af, da vi jo specielt diskuterer de arbejdsløses situation. Når vi kommer til at diskutere pakke, kommer vi til at diskutere, om indgrebene er rigtige, om de virker efter hensigten, hvordan de påvirker osv., men der bliver jo ikke meget tid til de arbejdsløse og efterlønsmodtagernes situation, og det er det, der er problemet.

Så er arbejdsministeren utilfreds med, at jeg havde kaldt uddannelsesstilbudsordningen for de langtidsledige for en fiasko. Jeg vil gerne tilføje, at jeg mener, det er en eklatant fiasko – en eklatant fiasko. Hvorfor siger jeg det? Jo, for 21.000 mennesker har foreløbig været omfattet af denne ordning, og i alt 1.100 har benyttet sig af lejligheden til at få et uddannelsesstilbud. Hvis man kun kommer

[Svend Auken]

i forbindelse med 5 pct. af en målgruppe, tror jeg, man skal have en ny ministers optimisme for at betegne det som en succes.

Jytte Andersen (S):

Jeg har et par bemærkninger her i anden runde.

Det forekommer mig, at der er stillet et spørgsmål yderligere til arbejdsministeren, som han nok ikke har været helt opmærksom på, nemlig spørgsmålet om, hvorvidt der kan udstedes nogen garantier for den kommunale forpligtelse i forbindelse med ungdomsledigheden. Det synes jeg ikke rigtig vi fik noget svar på. Jeg kan også forstå, at arbejdsministeren – og det kan man i og for sig måske godt have en vis forståelse for – ikke kan rykke ud med detaljer i øjeblikket, og slet ikke vedrørende Bonnerupudvalget, men en holdningstilkendegivelse mere vedrørende dette udvalgsarbejde, synes jeg der er behov for ...

Formanden:

Det er rart at se medlemmerne, men jeg beder om ro i salen.

Jytte Andersen (S):

... at folketinget kunne blive bekendt med, nemlig arbejdsministerens holdning til arbejdsgivernes misbrug af dagpengesystemet, som jeg refererede i mit første indlæg, og som svarer til omkring 3 mia kr. Er det noget, regeringen er lige så optaget af som af det, der påstås at være den anden side af sagens misbrug? Jeg synes, det er helt fint, som arbejdsministeren sagde i sin første indledning, at sagspuklerne afvikles, og at klagebehandlingen bliver hurtigere, for det kommer jo de ledige til gavn, så det synes jeg godt jeg vil komplimentere ham for.

Til hr. Bo Kristensen – hvis han er her, det er han ikke – vil jeg godt sige om kvinderne i forhold til uddannelsen, kvinderne, som hr. Bo Kristensen var meget optaget af fik en kompetencegivende uddannelse, at det er ikke så meget kvinderne, der ikke vil have en uddannelse. Kvinder er meget motiverede for uddannelse, men problemet er, som jeg har sagt tidligere i denne debat, at der rent faktisk er en aktivitetsnedgang på omkring 21 pct. inden for arbejdsmarkedsuddannelserne, og det er klart, at det også er noget,

som svækker kvindernes mulighed for at få en uddannelse.

Fru Hanne Severinsen var meget ked af, at dette var en jammerdal. Ja, fru Hanne Severinsen, selvfølgelig er det ubehageligt for de borgerlige partier at blive konfronteret med de konsekvenser, som en borgerlig politik har, nemlig at der er en købekraftsforringelse for de ledige på omkring 16 pct., sådan som vi har været inde på det tidligere, men jeg kan forsikre fru Hanne Severinsen om, at vi vil blive ved med at konfrontere regeringen med konsekvenserne af en urimelig arbejds-markedspolitik.

Fru Lone Dybkjær var inde på spørgsmålet om kvindevalg og ikke mindst om kvinder skulle over i andre områder, nye vækstområder. Jeg er i for sig enig i, at vi skal prøve at få motiveret kvinder til at gå over i nye vækstområder, men mit synspunkt i første omgang gik også på, at vi jo ikke skal have afviklet servicesamfundet, vi skal ikke have afviklet omsorgsområderne, så der er der altså nogle muligheder for kvinderne. Hr. Bo Kristensen opfordrede oppositionen til at tage arbejdstøjet på. Jeg kan forsikre hr. Bo Kristensen om, at oppositionen fortsat vil være i arbejdstøjet, og selv om vi helt tydeligt ikke har flertal for vores dagsorden, vil der komme flere krav fra socialdemokratiet, bl.a. om, at de arbejdsløses økonomiske vilkår såvel som uddannelsesvilkår skal forbedres; vi kan ikke fortsat acceptere yderligere forringelser.

(Kort bemærkning).

Bo Kristensen (KF):

Fru Jytte Andersen kommenterede mit første indlæg, og jeg vil gerne svare. Jeg vil dog først sige, at hvis fru Jytte Andersen havde kigget til højre i salen, ville hun have set, at jeg var til stede i salen, men det er måske for meget forlangt af fru Jytte Andersen at kigge så langt til højre.

Det spørgsmål, der blev rejst, drejede sig om kvindernes adgang til uddannelse, og da nævnte jeg netop, at vi i arbejdsmarkedsudvalget behandler et lovforslag, der forbedrer adgangen til kompetencegivende uddannelser. Det anser vi som en styrke specielt for kvinderne, som jo er dem, der har det laveste udgangspunkt i uddannelsesgrundlaget, og det kan vi forbedre med kompetencegivende

[Bo Kristensen]

uddannelse allerede fra den første ledige dag. Det var det, jeg opfattede som det positive, at kvalifikationerne kan blive bedre, inden vi kommer med uddannelses tilbuddet, og det tror jeg såmænd også fru Jytte Andersen gør.

For god ordens skyld skal jeg så lige nævne, at det konservative folkeparti vil stemme imod dagsordensforslaget.

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Som kompensation til hr. Svend Auken for, at jeg stadig ikke vil besvare hans spørgsmål i forbindelse med denne debat, skal jeg sige, at på et passende tidspunkt under den næste debat kan vi selvfølgelig vende tilbage til det spørgsmål, som hr. Svend Auken har rejst. På det tidspunkt vil det sikkert være et meget relevant spørgsmål.

Derudover skal jeg sige til hr. Svend Auken, at han godt må vænne sig til at citere mig korrekt. Det var hr. Svend Auken, der brugte stærke udtryk, nemlig »fiasko« og »dundrende fiasko«, og som modsætning til det sætter hr. Svend Auken så i sit eget sind »succes« og tillægger arbejdsministeren at have brugt det udtryk. Jeg er igen sikker på, at når hr. Svend Auken læser referatet, vil han konstatere, at det ikke er det, arbejdsministeren har sagt; arbejdsministeren har sagt, at der har været en langsommere tilgang til disse uddannelser, end vi havde forventet. Vi tror indtil videre, at det er indkøringsproblemer; vi overvåger det, vi har afsat det oprindelige beløb på budgettet igen i år med henblik på, at det kan gå hen at blive en succes, men vi har ikke vurderet, at det er blevet det endnu. Vi overvåger det altså, og vi er mere optimistiske end hr. Svend Auken, men altså ikke så optimistiske, at vi i dag tør påstå, at det er en succes.

Fru Jytte Andersen stillede mig to konkrete spørgsmål. Jeg kan sige, at jeg har samme holdning til misbrug, uanset hvilken side der foretager det. Misbrug er misbrug og skal fjernes.

For så vidt angår spørgsmålet om at forlænge forpligtelsen fra kommunerne til at give bidragene, kan jeg sige, at det har jeg personlig ikke haft lejlighed til at tage stilling til endnu, men det er selvfølgelig et spørgsmål, som må blive overvejet på et passende tidspunkt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag til motiveret dagsorden af Jytte Andersen (S) og Ole Henriksen (SF) (se foran)

forkastedes, idet 57 (S, SF og VS) stemte for, 63 (KF, V, RV, CD, KrF og FP) imod.

Hermed sluttede forespørgslen.

Formanden:

Inden vi går til næste sag på dagsordenen, skal jeg meddele, at de sidste to sager på dagsordenen, nemlig første behandling af lovforslag nr. L 185 og første behandling af lovforslag nr. L 186, udgår af dagsordenen i dag.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 160:

Forslag til lov om forbud mod indførsel af kul fra Den Sydafrikanske Republik.
(Fremsat 30/1 86).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Kelm-Hansen (S):

I gårdsdagens aviser kunne vi læse om en blodig massakre i Sydafrika, hvor politiet havde åbnet ild mod demonstrerende sorte skolebørn og dræbt flere af dem. Denne voldshandling er en klar bekræftelse af, at den opstramning af den danske sanktionspolitik mod det sydafrikanske apartheidregime, som folketinget vedtog den 13. december sidste år, var en rigtig handling. Det forslag, som vi nu har til første behandling, er en af konsekvenserne af det socialdemokratiske beslutningsforslag fra dengang.

Der har ellers på det sidste været forlyden-der fremme om, at nu var det sydafrikanske styre på vej mod en liberalisering, men netop nedskydningen af de sorte børn viser med uhyggelig tydelighed, at dette intet har på sig. Det var vi for øvrigt nogle medlemmer, som fik dokumenteret på anden vis i går, idet vi havde samtaler med den sorte sydafrikanske politiker Steve Tshwete fra UDF, United Democratic Front, og derfor er det godt, at beslutningsforslaget fra december nu